

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

SPOR SALONU OLAN VE OLMAYAN
ORTAOKULLARDAKİ ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ
VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ
İNCELENMESİ (AKSARAY İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİHAT GEDEK

DANIŞMAN
PROF. DR. MELİH NURİ SALMAN

AKSARAY 2025

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

SPOR SALONU OLAN VE OLMAYAN
ORTAOKULLARDAKİ ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ
VE SPOR DERSİNE KARŞI TUTUMLARININ
İNCELENMESİ (AKSARAY İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİHAT GEDEK

DANIŞMAN : PROF. DR. MELİH NURİ SALMAN

JÜRİ ÜYESİ : PROF.DR. HAYRİ DEMİR

JÜRİ ÜYESİ : DOÇ. DR. TUNCAY ÖCAL

AKSARAY 2025

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 24(yirmi dört) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Nihat
Soyadı : GEDEK
Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Spor Salonu Olan Ortaokul ile Spor Salonu Olmayan Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi (Aksaray İli Örneği)

İngilizce Adı : Investigation of the Attitudes of Students in Secondary Schools with and without Gyms Towards Physical Education and Sports Classes (Aksaray Province Example).

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Nihat GEDEK

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

232202006 öğrenci numaralı Nihat GEDEK tarafından hazırlanan “Spor Salonu Olan ve Olmayan Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi.” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Kabul</u>	<u>Ret</u>	<u>İmza</u>
Danışman: Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN (Spor Yönetimi, Aksaray Üniversitesi)	☐	☐	
Üye: Prof. Dr. Hayri DEMİR (Spor Yönetimi, Selçuk Üniversitesi)	☐	☐	
Üye: Doç. Dr. Tuncay ÖCAL (Spor Yönetimi, Aksaray Üniversitesi)	☐	☐	

Tez Savunma Tarihi: 19/06/2025

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Aybala ÇAYIR

İmza

TEŞEKKÜR SAYFASI

Bu araştırmanın yürütülmesinde, kıymetli bilgilerini bizlerle paylaşan, her zaman değerli zamanını ayırıp bizlere faydalı olabilmek için büyük bir sabır ve ilgiyle yardımcı olan, gerek eğitim gerekse hayat sürecinde yaşadığım tüm sorunlarda kapısını her zaman bizlere açan, gelecek akademik yaşantımda verdiği bilgiler ve sahip olduğu tecrübelerinden her fırsatta faydalanacağımı bildiğim, yüksek lisans eğitimim sürecimde desteğini her fırsatta hissettiğim, kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN' a teşekkür ediyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmalarım süresince geçirdiğim yoğun günlerde her an yanımda olarak desteklerini esirgemeyen; sabırlarıyla bana katlanan ve zaman zaman ihmal ettiğim halde bana sevgilerini eksik etmeyen eşim Perihan GEDEK ile kızlarım Kumsal Lavin GEDEK ve Yağmur GEDEK' e derin minnettarlığımı sunarım. Ayrıca, dualarıyla her zaman beni koruyup kollayan anneme, babama, kayınvalideme ve kayınpederime de teşekkür ederim. Bu süreçte ailemin verdiği destek paha biçilemezdir.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını bazı değişkenlere göre incelemektir. Araştırmaya Aksaray il merkezinde bulunan ortaokullarda öğrenim gören 937 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumun belirlenmesi amacıyla Mehmet KARAKILIÇ (2009) tarafından geliştirilen geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış olan “Ortaokul Öğrencileri İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 21.0 for Windows programında frekans, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H analizleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları değerlendirildiği zaman, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının genel olarak yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine, Sınıf, yaş, okul takımında görev alma ve spor salonu olma durumlarının beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını anlamlı düzeyde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır ($p<0,05$). Bu doğrultuda, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları; öğrenim gördükleri okulun fiziksel koşulları, okulda spor salonunun bulunup bulunmaması, okul spor takımlarının varlığı, akran ilişkileri, ailelerin spora yönelik tutumları ve beden eğitimi öğretmenlerinin yaklaşımları gibi çeşitli çevresel ve sosyal faktörler etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler : Beden Eğitimi, Tutum, Spor

Bilim Kodu : 130103

Sayfa Adedi : 88

Yazar : Nihat GEDEK

Danışman : Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the attitudes of secondary school students towards physical education and sports lessons according to some variables. 937 students studying in secondary schools in Aksaray city center participated in the study. In order to determine the attitudes of the students participating in the study towards physical education and sports lessons, the “Attitude Scale towards Physical Education Lesson for Primary School Students” developed by Mehmet KARAKILIC (2009) with proven validity and reliability was applied. Frequency, Mann Whitney U and Kruskal Wallis H analyses were used in the statistical analysis of the data obtained in the study using SPSS 21.0 for Windows program. When the students' attitudes towards physical education lesson were evaluated at the end of the study, it was found that the students' attitudes towards physical education lesson were generally high. It was concluded that the students' attitudes towards physical education lesson were significantly affected by their gender, grade, age, being on a school team and having a gym ($p<0,05$). As a result, it can be said that some factors such as the physical structure of the school, the presence of a school team in the school, the presence of a gym, relationships between friends, the approach of families, physical education and sports teachers affect the attitude towards physical education and sports lessons in secondary school students.

Keywords : Physical Education, Attitude, Sports

Science Code :130103

Number of Pages : 88

Author : Nihat GEDEK

Supervisor : Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR SAYFASI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	x
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi	2
1.2. Alt Problemler	2
1.3. Araştırmanın Amacı	2
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları	4
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
ALANYAZIN TARAMASI.....	7
2.1. Eğitim.....	7
2.1.1. Eğitimin Amacı ve Önemi.....	9
2.1.2. Türk Eğitim Sistemi	11
2.1.3. Türk Eğitim Sisteminin Temel İlkeleri.....	12
2.2. Beden Eğitimi ve Spor	13
2.2.1. Beden Eğitimin Tanımı ve Anlamı.....	13
2.2.2. Sporun Tanımı ve Anlamı	17
2.2.3. Beden Eğitimin Tarihsel Gelişimi	20
2.2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi ve Yararları	22
2.2.5. Beden Eğitimi ve Sporun Temel Amaçları.	24
2.3. Tutum	25
2.3.1 Tutumun Öğeleri	30

2.3.1.1. Bilişsel Öge.....	31
2.3.1.2. Duyuşsal Öge.....	33
2.3.1.3. Davranışsal Öge.....	34
2.3.2 Tutumların Oluşumu ve Gelişimi	35
2.3.3. Tutum ve Davranış İlişkisi	36
2.4. Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Tutum	37
2.5. Yapılan İlgili Araştırmalar.	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	43
YÖNTEM.....	43
3.1. Araştırma Modeli	43
3.2. Evren ve Örneklem	43
3.3. Veri Toplama Araçları	43
3.4. Verilerin Analizi.....	44
3.5. Bulgular ve Yorumlar	44
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	50
TARTIŞMA VE SONUÇ	50
4.1.1. Tartışma.....	50
4.1.2. Sonuç	55
4.2. Öneriler	57
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	73
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU	75

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler.....	45
Tablo 2. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumun Cinsiyet Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları Tablosu	46
Tablo 3. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıfa Göre Değerlendirilmesi.	46
Tablo 4. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının Doğum Yılına Göre Değerlendirilmesi.	47
Tablo 5. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumun Okul Takımında Görev Alma Durumlarına Göre Değerlendirilmesi.	48
Tablo 6. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumun Okulda Spor Salonu Olma Durumuna Göre Değerlendirilmesi.	49

KISALTMALAR

%	: Yüzde
Anova	: Tek Yönlü Varyans Analizi
DOI	: Digital Object Identifier
F	: Frekans
N	: Veri sayısı
Ort.	: Ortalama
P	: Anlamlılık Seviyesi
SPSS	: Sosyal Bilimler İstatistik Paketi
SS	: Standart Sapma
T	: t değeri
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu
URL	: Uniform Resource Loader
vd.	: ve diğerleri
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Beden eğitimi ve spor, eğitimin temel taşlarından biri olarak kabul görmüştür. Beden eğitimi ve spor dersleri, fiziki sağlık ve fitnessın ötesinde, öğrencilerin sosyal becerilerini, özgüvenlerini ve takım çalışmasını geliştirmelerine yardımcı olan temel egzersizlerdir (İnal, 2003; Açak, 2006).

Beden eğitimi derslerinin başarısı büyük ölçüde öğrencilerin bu derslere yönelik tutumlarına bağlıdır. Araştırmalar, öğrencilerin beden eğitimi derslerine karşı geliştirdikleri olumlu tutumların, genel eğitim başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Subaşı, 2016). Olumlu bir tutum, öğrencilerin derse olan ilgisini ve motivasyonunu artırırken, olumsuz bir tutum, öğrenme sürecini zorlaştırabilir ve öğrencinin dersten alacağı verimi düşürebilir (İlkin ve Akçınar, 2019).

Eğitim, toplumların sürdürülebilir kalkınmasının sağlanmasında ve bireylerin bütüncül gelişiminin desteklenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Modern eğitim sistemleri, öğrencilere bilgi ve becerilerin yanı sıra toplumda aktif rol almalarını sağlayacak değerleri kazandırmayı hedeflemiştir (Yılmaz, 2019).

Beden eğitimi ve spor derslerine yönelik öğrenci tutumlarının, öğrencilerin derse katılımı ve akademik başarısı üzerindeki etkilerini incelemektir. Özellikle, beden eğitimi derslerine yönelik tutumların öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılım düzeyleri ve bu derslerdeki başarıları üzerindeki etkisini değerlendirmeyi hedeflemektedir. Çalışmanın sonuçları, eğitimcilerin ve politika yapıcıların beden eğitimi programlarını daha etkili bir şekilde tasarlamalarına ve uygulamalarına yardımcı olabilir.

Araştırma, beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumların nasıl şekillendiğini ve bu tutumların zaman içinde nasıl evrildiğini de inceleyecektir. Bu bağlamda, öğrencilerin sosyal, kültürel ve eğitimsel arka planlarının, beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarını

nasıl etkilediğini ve bu tutumların öğrencilerin derslere katılım ve başarılarını nasıl şekillendirdiğini belirlemeye çalışacaktır.

1.1. Problem Cümlesi

Aksaray ilinde spor salonu bulunan ve bulunmayan ortaokullar ile okulların fiziksel imkanları öğrencilerin beden eğitimi derslerine karşı tutumları ne derece etkilemektedir.

1.2. Alt Problemler

1. Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine karşı tutumları sınıf seviyelerine göre anlamlı olarak değişiklik göstermekte midir?
2. Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine karşı tutumları cinsiyetlerine göre anlamlı olarak değişkenlik göstermekte midir?
3. Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine karşı tutumları doğum yıllarına göre anlamlı olarak farklılaşma göstermekte midir?
4. Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine ilişkin tutumları okul takımında görev almalarına göre anlamlı olarak farklılaşma göstermekte midir?
5. Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine ilişkin tutumları okullarındaki spor salonu varlığına göre anlamlı farklılaşma göstermekte midir?
6. Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine ilişkin tutumları spor salonunu kullanıma göre anlamlı olarak farklılaşma göstermekte midir?
7. Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine ilişkin tutumları spor branşlarına göre anlamlı farklılaşma göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, spor salonu bulunan ve bulunmayan ortaokullardaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarını incelemektir. Araştırma, spor salonu olan okullar ve olmayan okullardaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine karşı tutumlarını, ilgi, motivasyon ve katılım düzeylerini karşılaştırmayı ve bu iki grup arasındaki benzerlikler ve farklılıkları belirlemeyi hedeflemektedir. Ayrıca, eğitim ortamının fiziksel altyapısının yeterliliğinin veya yetersizliğinin, öğrencilerin beden eğitimi ve spor

derslerine karşı tutumlarını ne ölçüde etkilediğini saptamayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmanın ana hedefleri şu şekilde sıralanabilir:

Spor Salonu Olan ve Olmayan Okulların Karşılaştırılması: Spor salonu bulunan ortaokullardaki öğrenciler ile spor salonu bulunmayan ortaokullardaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını arasında fark olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu karşılaştırma, öğrencilerin derse olan ilgileri, motivasyonları ve katılım düzeyleri açısından yapılacaktır.

Eğitim Ortamının Fiziksel Altyapısının Etkisi: Ortaokullardaki spor ortamını oluşturan fiziksel altyapının (spor salonu gibi) öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumları üzerinde herhangi bir etkisi olup-olmadığını belirlemektir. Spor salonu olan orta okul öğrencilerinin, derslere katılım ve ilgi düzeylerinin, spor salonu olmayan orta okullardaki öğrencilerine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak araştırmanın amaçları arasında yer almaktadır.

Tutumların Değerlendirilmesi: Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı ortaya koydukları tutumlarının, beden eğitimi dersinin yapılmakta olduğu fiziksel ortama bağlı olarak nasıl değiştiğini tespit etmektir. Bu değerlendirme, öğrencilerin derslere karşı geliştirdikleri pozitif veya negatif tutumların sebeplerini ortaya çıkarmaya ve bu tutumların okulun fiziksel ortamdan etkilenme düzeyini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Öğrenci Görüşlerinin Alınması: Araştırma kapsamında, öğrencilere beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumları hakkındaki veriler anket yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı ortaya koydukları kişisel görüşlerini ve deneyimlerine dayanarak, derse olan tutumlarını ve bu tutumların okulun fiziksel altyapısıyla olan ilişkisini belirlemek üzerine odaklanmıştır.

Bu araştırma, eğitim ortamının fiziksel altyapısının öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumlarını ne derece etkilediğini ve bu etkinin öğrencilerin derslere katılım ve motivasyonları üzerinde nasıl bir rol oynadığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgulara dayanarak, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı tüm okulların fiziksel altyapısının geliştirilmesi ve öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan ilgilerinin artırılması için gerekli stratejilerin belirlenmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi.

Aksaray ilinde spor salonu bulunan ve bulunmayan ortaokullardaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine karşı tutumlarını etkileyen birçok faktörün varlığından söz edilebilir; bunlar arasında okulun fiziki altyapısı, okuldaki toplam öğrenci sayısı, ikili öğretim, özel ve devlet okulu olması, okulda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin sayısı ve niteliği vb. faktörler sıralanabilir. Bu araştırmanın amacı, fiziki alt yapının yeterliliğine bağlı olarak ortaokullardaki öğrencilere okulun olanakları ölçüsünde beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumları arasındaki bir farklılık olup-olmadığını tespit etmeye yönelik olarak planlanmıştır.

Spor salonu olan okullardaki öğrencilerin daha olumlu bir tutum sergileme eğiliminde olabileceği düşünülmektedir, çünkü bu tür okullar genellikle daha kapsamlı spor olanaklarına olduğundan söz edilebilir. Bu araştırma, spor salonu olmayan okullardaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine karşı tutumlarını tespit ederek, bu tür okulların fiziksel altyapılarının ve kaynak dağılımlarının öğrencilerin sağlığı ve spora katılımı üzerindeki etkisini değerlendirmeyi amaçlar.

Bu araştırma sonucunda elde edilen veriler, sporla ilgili eğitim politikalarının ve kaynakların daha adil bir şekilde dağıtılmasına ve tüm öğrencilerin fiziksel aktiviteye ve spor kültürüne erişimini sağlamaya yardımcı olabilir. Ayrıca, bu araştırma, öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan ilgisini artırmak için okul programlarının ve kaynakların nasıl geliştirilebileceği konusunda önemli ipuçları da sunabilir. Bu nedenlerle, spor salonu olan ve olmayan ortaokullardaki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının araştırılması, eğitimdeki adaletsizlikleri ele almak ve spor bilinci yüksek daha sağlıklı bir öğrenci popülasyonunu ulaşmak, gelecek kuşaklara spor kültürünü aşılamak ve performans sporuna katılımı artırmak açısından önem arz etmektedir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

- a. Bu çalışmada, Aksaray ilinde spor salonu bulunan ve bulunmayan ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılan ölçme araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

- b. Bu araştırmada kullanılan ölçeklerin, spor salonu bulunan ve bulunmayan ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumlarını ölçmeye uygun, yeterli ve nitelikli bir değerlendirme aracı olduğu,
- c. Bu araştırmada kullanılan ölçeklerde yer alan ifadelerin, katılımcılar tarafından doğru ve amaca uygun şekilde anlaşıldığı,
- d. Araştırmaya katılan spor salonu bulunan ve bulunmayan ortaokul öğrencileri tarafından anket formlarının objektif olarak doldurulduğu,
- e. Bu araştırmada seşilen örneklemin, il bazında araştırma evrenini yeterli düzeyde temsil ettiği,
- f. Bu araştırmada kullanılan kaynaklardan elde edilen bilgilerin nesnelliği ve doğruluğu yansıttığı varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- a. Araştırma bulguları, 2024-2025 eğitim ve öğretim yılına aittir.
- b. Araştırma, Aksaray ilindeki spor salonu olan ve olmayan ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır.

Spor salonu bulunan okullar:

1. Yusuf Hakiki Baba Ortaokulu,
2. Saadet Güney İmam-Hatip Ortaokulu,
3. Hacı Kerim Yardımlı İmam-Hatip Ortaokulu,
4. şeyh Edebalı İmam-Hatip Ortaokulu
5. 15 Temmuz Ortaokulu.

Spor salonu bulunmayan okullar:

1. 23 Nisan Ortaokulu,
2. 19 Mayıs Ortaokulu,
3. Kılıçarslan Ortaokulu,
4. 125. Yıl Ortaokulu
5. Kanuni İmam Hatip Ortaokulu'dur

- c) Araştırma, toplamda 492 kız ve 445 erkek olmak üzere 937 ortaokul öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir.
- d) Veriler, öğrencilerden toplanan anket aracılığıyla elde edilmiştir.
- e) Araştırmada kullanılan verilerin geçerlilik süresi, anketlerin uygulandığı tarihlerle sınırlıdır.
- f) Araştırma, konu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan sağlanan bilgilerle desteklenmiştir.
- g) Araştırma konusu, spor salonu bulunan ve bulunmayan ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarını belirleyerek aralarındaki ilişkinin ölçölmesi ile sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

ALANYAZIN TARAMASI

2.1. Eğitim

Eğitim, bireylerin bilgi, beceri ve değerler kazanmalarını sağlayan ve sürekli kendini yenileyen bir süreçtir. Bu süreç, öğretim yöntemleri, etkileşimli öğrenme ve kişisel gelişim fırsatları aracılığıyla, bireylerin toplumda etkin ve bilinçli roller üstlenebilmeleri için gerekli araçları edinmelerine yardımcı olur. Eğitim, bireylerin kendi potansiyellerini keşfetmelerine ve toplumsal ilerlemeye katkı sağlayacak şekilde yeteneklerini geliştirmelerine olanak tanırken, aynı zamanda toplumu gelişmesinde de kritik bir rol oynamaktadır (Akday, 2024).

Eğitim, toplumlar için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır ve temel amacı, genç nesillerin topluma sağlıklı ve etkin bir şekilde entegrasyonunu sağlamaktır. Bu hedefler, eğitim programları aracılığıyla hem bireylere hem de topluma yansıtılarak gelişim sağlanmalıdır. Eğitim programları, öğretilen davranışlar ve amaçlar arasındaki yapıları ve süreçleri içerir ve bu yapılar, eğitimin etkinliği açısından kritik öneme sahip olduğu görülmektedir. Zamanla, toplumsal ve politik sistemlerdeki değişiklikler eğitim sistemini etkilemekte, bu da eğitimin çevresel değişikliklere duyarlı bir sistem olarak sürekli gelişimini gerektirmektedir. Bu süreç, eğitim programlarının ve amaçlarının sürekli olarak gözden geçirilmesini, bireysel ve toplumsal beklentilere ne derece cevap verdiklerinin değerlendirilmesini zorunlu kılacağı görülmektedir (Sunay ve Sunay, 1996).

Ertürk'e atıfla Erkul eğitimi şu şekilde tanımlamaktadır, “bireylerin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı ve istendik davranış değişikliği kazandırma (Erkul, 2000).”

John Dewey'e göre eğitim; “yaşantıların yeniden düzene konulması ya da davranışların yenilenmesi”dir. Tyler ise eğitimi; “bireylerin davranış örüntülerinin değişme süreci” şeklinde tanımlamıştır (Küçükönder, 2001).”

Tan'a göre eğitim “Belli bir toplumun varoluşunu ve ilerleyişini güvenceye bağlamak amacıyla üyelerine gerekli bilgi, beceri, düşünce ve davranış kalıplarını aktarması sürecidir” (Doğan, 2001).

Eğitim, toplumları ve bireyleri amaçlı olarak insanların yaşamlarını planlı bir şekilde düzenleme, sahip oldukları bilgi, beceri ve değerleri gelecek kuşaklara aktarma sürecidir. Bu süreç, insan davranışlarını deneyimlerle değiştirme amacını taşımaktadır (Harmandar, 2004).

Bir bebek, doğduğunda yürüme, konuşma ve yemek yeme gibi becerileri öğrenir. Bu öğrenme sürecine eğitim denir ve en yakın çevresi tarafından sağlanır (Küçükahmet, 2006). Kişinin davranışlarının kasıtlı olarak değiştirilmesi, kendi yaşantısı yoluyla gerçekleştirilen bir süreçtir (Şahin, 2006).

Eğitim, kişinin belirli davranış değişikliklerini istenilen şekilde meydana getirmesi için yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla yapılan bir süreçtir. Toplum standartlarını, inançlarını ve yaşam tarzını öğrenmek, öğretmek ve geliştirmek için bilgi, inanç ve becerileri öğrenme sürecini içeren bu sosyal bilim dalı, bireyin beklentilerine ve ihtiyaçlarına yönelik sürekli ve kalıcı bir öğretme etkinliğidir. Öğrencilere en yoğun şekilde eğitim işlevinin aktarıldığı kurumlar ise okullardır (Özyalvaç, 2010).

Öğrenme sürecini yönlendiren eğitim, bireyin gelişimini destekleyen ve toplumun değerleriyle şekillenen dinamik bir yapıdır. Türkçe’de bu kavram; maarif, irfan, talim, tedris ve terbiye gibi çeşitli sözcüklerle ifade edilir. Eğitim kavramını net bir çerçeveye oturtmak zor olup, çoğu tanım belirli düşünsel temellere dayanır. Eğitim politikaları ve uygulamaları, farklı ölçeklerde belirlenen hedeflere bağlıdır; uluslararası, ulusal, kurumsal ya da bölgesel düzeyde ele alınabilir. Aynı zamanda sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve bireysel etkiler doğrultusunda şekillenir (N. Keskin, 2015).

Eğitim, bireyin gelecekteki yaşamında başarılı ve mutlu olmasını sağlamanın yanı sıra, toplumuna, ülkesine ve devletine katkı sunabilecek bilgi, beceri ve tutumları kazanmasını amaçlayan bir süreçtir. İnsanlık tarihi boyunca, eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, günümüzdeki eğitim sistemleri birçok aşamadan geçerek oluşmuştur. Şimdilerde bile, eğitim alanındaki gelişmeler hız kesmeden devam etmektedir (Ö. Keskin, 2015).

Eğitim, tarih boyunca insanların ve toplulukların kültürel etkileşimler yoluyla birbirlerinden öğrendikleri sürekli bir süreç olarak tanımlanabilir. Bireyin aldığı eğitim, onun kişisel gelişimine pozitif etkiler sağlar ve yaşamının daha sonraki aşamalarında başarılı, mutlu bir birey olmasına ve toplumuna değerli katkılarda bulunmasına olanak tanıyan temel bilgi, beceri ve davranışları kazanmasını mümkün kılar (Cengiz, 2018).

Eğitim: Toplum içinde yaşayan bireyler olarak, değişen ve gelişen hayata ayak uydurabilmek ve kendimize yer edinebilmek için ihtiyacımız olan davranışları, bilgileri ve becerileri öğrenme sürecidir. Eğitim kelimesi TDK sözlüğüne göre, çocukların ve gençlerin toplumda yerlerini alabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri elde etmelerini, kişiliklerini geliştirmelerini, okul içi veya dışında doğrudan veya dolaylı olarak yardım etmeyi ve terbiye etmeyi ifade etmektedir (Avcı, 2019).

Eğitimin temel amacı, insanları belirlenen hedeflere ulaşmaları için hazırlamaktır. Bu süreçte bireylerin kişilikleri önemli ölçüde gelişir ve değişir. Eğitim sürecinde ortaya çıkan farklılaşma, bilgi, tutum, değerler ve becerilerin kazanılmasıyla gerçekleşir. Her birey, bu süreçte kendi potansiyelini keşfeder ve topluma daha etkin bir şekilde katkı sağlamak için gerekli yetenekleri geliştirir. Bu yolla, eğitim bireylerin yaşamlarını zenginleştirir ve toplumun ilerlemesine katkıda bulunur (Yılmaz, 2019).

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun vurguladığı üzere, eğitim, bireylerin yalnızca bir alanda değil, fiziksel, zihinsel ve psikososyal olmak üzere çok yönlü gelişimini desteklemeyi hedeflemektedir. Bu çerçevede, beden eğitimi, genel eğitimin temel unsurlarından biri olarak, bu kapsamlı gelişime önemli katkılar sunmaktadır (Yıldız ve Güven, 2021).

Eğitim, öğretmenlerin bilgi, beceri ve değerlerini sistematik bir şekilde öğrencilere aktardıkları bir süreçtir. Bu süreç boyunca, kişinin niyetli davranış değişiklikleri yaşaması amaçlanır. Ayrıca, eğitim, toplumdaki gençlerin var olan kültüre amacına uygun bir şekilde hazırlanmasını içeren kapsamlı bir süreçtir (Hamdemirci, 2023)

2.1.1. Eğitimin Amacı ve Önemi

Çağımızda bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hızla artması, çeşitli sektörlerde önemli değişikliklere neden olmakta ve bu durum, birçok kurum ve organizasyonun yapılarını yeniden değerlendirme gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Gelecekteki toplumsal yapı, eğitim sistemlerinin ve politikalarının belirlediği insan kaynakları tarafından şekillendirilecek olup, bu durum toplumun genel yapısının dönüşümünü de beraberinde getirecektir (Üstün, 2005).

- Çevresini Kontrol altına almayı başarabilmek,
- Kendi ihtiyaçlarını tespit edebilmek,
- Kendisini somut olarak ifade edebilmek,

- Pragmatik düşünmeyi öğretebilmek,
- Bedensel ve ruhsal gelişimi sağlayabilmek,
- Bireyde karar alma becerilerini geliştirmektir.

Eğitim, bireylerin toplumda değişen koşullara uyum sağlayarak yeteneklerini geliştirmek amacıyla yapılan bir faaliyettir. Bu faaliyetler, belli hedeflere ulaşmak ve belirli işlevleri yerine getirmek için gerçekleştirilir. Eğitim sistemlerinin temelinde yatan eğitim felsefesi, belirli bir insan tipinin teorik olarak yetiştirilmesi ve bir toplum modelinin oluşturulmasıdır. Öğretim yaklaşımları, eğitim sürecine yönelik farklı görüşler ortaya koyarak hedefler, içerik, öğrenme ortamları ve yöntemler açısından değişkenlik gösterir. Eğitim sistemlerinin işlevleri ve amaçları, benimsenen kuramsal temele bağlı olarak şekillenir ve bu doğrultuda ele alınır (Ö. Keskin, 2015).

Eğitim, toplumun temelini oluşturan, onu koruyan, geliştiren ve kimlik kazandıran önemli bir role sahiptir. Günümüzde, eğitimin sadece günlük bir etkileşim biçimi olmaktan öte, önemli bir değer ve anlam kazandığı daha iyi anlaşılmaktadır. Teknolojik ve bilimsel gelişmelerin hızla ilerlemesi, eğitime olan ihtiyacı artırmakta ve birçok alanda etkisini göstermektedir. Bu durum, örgütsel yapıların ve kurumların yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Eğitimin, insan haklarına, siyasi iktidara ve demokratikleşmeye olumlu katkıları bulunmaktadır. Bu nedenle, eğitim süreci, toplumun ilerlemesi ve sürdürülebilirliği için hayati bir öneme sahiptir (Yılmaz, 2019).

Eğitim, bireylerin bilinçli bir şekilde davranışlarında değişiklikler yaratmalarına izin veren bir süreçtir ve sporun en önemli boyutlarından biridir. Sporun en üst seviyede gerçekleştirilmesi için eğitim kaçınılmazdır. Sporcuların teknik becerilerini geliştirmek, estetik anlayışlarını güçlendirmek ve performanslarını artırmak için eğitim kritik bir rol oynar. Bu süreç, bireylerin fiziksel ve zihinsel yetkinliklerini ileri seviyeye taşıyarak daha etkili bir spor deneyimi sunar. Spor, eğitim hedeflerine ulaşmak için kullanılan araçlardan sadece biridir, ancak doğru kullanıldığında en etkili ve eğlenceli olanıdır (Akgün, 2022).

Eğitim, gerçek hayatla bütünleşik ve müşterek bir değer taşır, zira amacı bireysel, kültürel ve küresel değerleri benimseyen, sağlıklı ve faydalı toplumlar yetiştirmektir. Bu hedefe ulaşmak için, insan kaynaklarından en iyi şekilde yararlanılması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle, eğitim sistemleri, öncelikle hedeflerin belirlenmesi, ardından da işlevlerin planlanmasıyla şekillendirilmelidir. Bu bilgiler ışığında, eğitimin hedeflerine baktığımızda (Burgucu, 2023).

Eğitimin her ne kadar pek çok işlevi olsa da en önemli iki işlevi insanlar ve topluluklar açısından belirtilebilir. İnsanlar açısından, eğitimin işlevleri arasında sosyalleştirme, becerilerini tanıma ve geliştirme, yaratıcılıklarını artırma, bilimsel bilgi ve beceriler kazandırma, kültürel motifleri benimsetme ve özgüvenlerini artırma yer alır. Ayrıca, insanları olası olumsuz durumlardan koruma da eğitimin kişisel işlevleri arasındadır. Eğitimin toplumsal işlevleri ise, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarında gelişmiş bir ülke olabilmesi için kendini geliştirmiş insan gücünün oluşturulmasını içerir (Handemirci, 2023).

2.1.2. Türk Eğitim Sistemi

Günümüzde, bilgiye erişim oldukça kolaydır. Bu nedenle, eğitim sistemlerinin, bireylerin bu bilgileri en etkili şekilde alıp kullanması için planlanması ve oluşturulması gerekmektedir. Türk Eğitim Sistemi, teknoloji ve bilgi çağının gerektirdiği şekilde insanları yetiştirmeli ve çağın gereksinimlerine en etkili şekilde cevap vermelidir. Türkiye, genç bir nüfusa sahip olup merkezi bir yönetim sistemine sahiptir. Bu nedenle, eğitim sistemi de merkezi yönetim tarafından oluşturulmuştur. Türk Milli Eğitim Sistemi, sürekli değişen bir yapıya sahip olmaktadır (Küçükırmızı, 2019).

Millî Eğitim Temel Kanunu'nun amaç ve ilkeleri doğrultusunda oluşturulan Türk eğitim sistemi, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri, devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili hükümleri kapsayan bir sistem bütünlüğüne sahiptir. Bu sistemin düzenlenmesinde, hükümet programları, kalkınma planları ve Millî Eğitim Temel Kanunu esas alınmaktadır (Eren, 2022).

Eğitim, insan toplumunun temel kurumlarından biridir. Toplumsal yapılar, belirli topluluklar aracılığıyla gerçekleştirilir. Eğitim, toplumsal bir kurum olarak, “eğitim sistemi” adı verilen bir toplumsal birim oluşturur. Her toplumun kendine özgü bir eğitim sistemi bulunmaktadır. Bu sistem, o toplumun kültürel, sosyal, ekonomik özelliklerine ve değerlerine göre şekillenir ve gelişir. Her eğitim sistemi, o toplumun değerlerini yansıtır ve beklenen görevleri yerine getirir (Akgün, 2022).

2.1.3. Türk Eğitim Sisteminin Temel İlkeleri

Genellik ve eşitlik: Eğitim kurumları insanlara din, soy, cinsiyet ve inanç farklılığı ayırt etmeden faaliyet göstermelidir. Bu bağlamda eğitimde hiç kimseye, familyaya zümre veya oluşuma pozitif ayrımcılık uygulanmaz.

Bireyin ve toplumun gereksinimleri: Sürdürülecek eğitim etkinlikleri bireylerin talep ve becerilerine paralel ve toplumun gereksinimine yetecek seviyede sürdürülmelidir. Bu bağlamda ülkenin hangi yörelerinde hangi miktarda okul yapılacağı toplumsal gereksinimler gözetilerek planlanmalıdır. Uygulanacak mesleki eğitim etkinliklerinde de kişinin ve toplumun gereksinimleri göz önüne alınmalıdır.

Yöneltme: İnsanlar eğitim yaşamları süresince ilgi, bilgi ve becerileri dahilinde muhtelif programlara sevk edilirler. Milli eğitim hizmetlerinin tümü de her açıdan bu hizmetleri yöneltmek için ortaya konur. Yöneltme uygulamaları sürdürülürken öncelikle başarının tespiti gereklidir. Bu bağlamda düzenlenecek olan başarı ölçümlerinde rehberlik hizmetlerinden, tarafsız ölçme ve değerlendirme tekniklerinden faydalanılır.

Eğitim hakkı: Temel eğitim faaliyetlerinden istifade etmek tüm halkın hakkıdır. Temel eğitim sürecinin ardından sürdürülecek başka eğitim kurumlarına dileyen kişiler ilgi ve becerilerine paralel olarak devam edebilirler.

Fırsat ve imkân eşitliği: Eğitim sahasında kadın ve erkek tüm vatandaşlara fırsat eşitliği verilmelidir. Ekonomik durumları geride olan öğrenciler için ücretsiz eğitim hizmetleri sunulmalı veya öğrencilere burs bağlanmalıdır.

Süreklilik: Eğitim hizmetlerinden istifade etmeyi arzulayan bireylerin eğitim etkinliklerine yaşam boyu dahil olabilmelerinin önü açılmalıdır. Öncelikle gençlerin ve erişkinlerin mesleki ilerlemelerine destek sunmak bakımından devamlı eğitime ulaşabilecekleri bir zemin hazırlanmalıdır.

Atatürk ilke ve inkılap ile Atatürk milliyetçiliği: Eğitim faaliyetlerinin sürdürülmesinde ve bütün uygulayış sürecinde Atatürk ilke ve inkılapları ile anayasada açıklanmış olan Atatürk milliyetçiliği göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun yanı sıra milli kültürün değişime uğramadan orijinal biçimi ile muhafaza edilmesi ve aktarılması için ihtiyaç duyulan önlemler sağlanmalıdır.

Demokrasi eğitimi: Eğitim etkinlikleri halkın demokratik bilincinin var olmasının zeminini oluşturmak için tasarlanmalıdır. Fakat eğitim etkinlikleri kapsamında herhangi bir siyasi veya ideolojik çatışmaya başvurulmamasına özen gösterilmelidir.

Laiklik: Türk milli eğitim sisteminde var olan faaliyetlerde laiklik ilkesi göz önüne alınmalıdır. Din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri milli eğitim kurumları olan ilk ve ortaöğretim kademelerinde zorunlu ders formatında uygulanmaktadır.

Bilimsellik: Bütün ders planının işlenmesinde ve başvuru alan öğretim tekniklerinde elden geldiğince bilime bağlı kalmaya özen gösterilir. Bu bağlamda eğitim sistemi dahilinde bilime başvurmayı çoğaltmak için ihtiyaç duyulan tedbirler uygulanır. Eğitimde verimliliğin yükseltilmesi için de kesinlikle bilime bağlı teknikler tercih edilmelidir.

Planlılık: Milli eğitim faaliyetlerinin ilerletilmesi, maddi, sosyal ve kültürel kalkınma programlarının uygulanması için eğitim etkinliklerinin belli bir çerçeveye paralel sürdürülmesi doğrudur.

Karma eğitim: Kız ve erkek öğrencilerin Milli Eğitimin tüm kademelerinde aynı sınıflarda karma olarak eğitim öğretim süreçlerine katılmaları doğrudur. Fakat eğitim formatına veya kapsamına göre bazı okullarda yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrenciler eğitime katılabilirler.

Okul ve Aile İş birliği İlkesi: Eğitim kurumlarının muhtelif maddelerle açıklanmış olan amaçlarına erişebilmeleri için okul ve aile arasında iş birliği düzenlenmelidir. Bu bağlamda okullarda okul-aile birlikleri oluşturulur. Okul-aile birliklerinin oluşturulma ve işleyiş şekilleri de çeşitli yasalar ile düzenlenmiştir.

Her yerde eğitim: Milli eğitimin hedefleri yalnızca resmi veya özel eğitim kurumlarında değil, günlük hayatın içinde, evde veya çalışma yerinde de her koşulda sürdürülmelidir. Resmi özel

veya gönüllü eğitim kuruluşlarının faaliyet gösteriş şekilleri de MEB eliyle saptanan yasalara uygun olarak yapılmaktadır (Harmandar, 2004).

2.2. Beden Eğitimi ve Spor

2.2.1. Beden Eğitimin Tanımı ve Anlamı

Beden eğitimi, bireyin fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimini desteklemek, günlük yaşamın ve iş yaşamının gerekliliklerine hazırlamak, ulusal bilinç ve vatandaşlık duygularını güçlendirmek amacıyla düzenli ve planlı olarak gerçekleştirilen çalışmaların bütünüdür (Yalçın, 1995). Beden eğitimi, sağlıklı bireylerin gelişmelerine katkı sağlayan ve onların fiziksel, sosyal ve etik bilgilerini güçlendiren bir eğitim alanıdır. Bu kapsamlı amaç, yalnızca fiziksel kapasitelerin yaratılması değil, aynı zamanda bunların sorumluluğunun bilinci ve toplumsal uyum gibi elde edilebilirlerin kazanılmalarını sağlamaktır (Başoğlu, 1995).

Beden eğitimi, insanların ruhsal, zihinsel ve fiziksel olarak olgunlaşmalarını ve gelişmelerini destekleyen, en az çaba harcayarak en fazla fayda sağlayan bir disiplindir. Bu disiplin, oyunlar, jimnastik ve spor gibi etkinlikleri kapsar. Beden eğitimi, hem bedensel faaliyetlerin doğrudan bir parçası olarak hem de bu faaliyetler aracılığıyla eğitimi içerir (Açak vd., 1997).

Beden eğitimi ve spor dersleri, genel eğitim programlarının temel bir unsuru olarak, öğrencilerin kapsamlı bir şekilde gelişimine olanak tanır. Bu dersler, teorik bilgilerin yanı sıra fiziksel aktiviteler aracılığıyla bilişsel, sosyal ve psikomotor becerilerin geliştirilmesini sağlar. Özellikle, psikomotor gelişim açısından beden eğitimi spor dersleri, okul programları içinde benzersiz bir yere sahiptir ve diğer derslerle karşılaştırıldığında bu alanda sağladığı katkılar açıkça öne çıkar (Wuest ve Bucher, 1999; Akandere vd., 2010).

Beden eğitimi, bireylerin fiziksel gücünü artıran, zihinsel sağlığını destekleyen ve hızlı düşünme becerilerini geliştiren bir süreçtir. Aynı zamanda, hayatın getirdiği zorluklarla başa çıkabilme yetisini kazandırarak iş hayatının dinamiklerine uyum sağlamalarına yardımcı olur. Bu eğitim, toplumun kültürel değerlerini güçlendirmeyi, milli bilinç ve vatandaşlık sorumluluğunu pekiştirmeyi amaçlayan sistemli ve planlı etkinlikleri kapsar (Kuru, 2000).

Beden eğitimi, insanların sosyalleşmesine ve kişiliklerini doğru bir şekilde geliştirmelerine büyük katkı sağlar. Beden eğitimi, bireyin fiziksel ve zihinsel gelişimini destekleyen, hareket kabiliyetini artıran ve çeşitli çevresel faktörlere uyum sağlayabilen bir süreçtir. Katılımcıların ihtiyaçlarına göre şekillenen bu dinamik yapı, esnek uygulamalar

içermektedir. Bu etkinlikler, oyun, jimnastik ve spor gibi alanları kapsayarak geniş bir yelpazeye yayılacağı görülecektir (Yamaner, 2001).

Beden eğitimi, genellikle fiziksel olarak gelişmeye yönelik bir ders olarak görülmekte olup, sunduğu değerlerin bakış açısından sosyal ve yapısal boyutları da önemli bir yer tutar. Birçok ülkede bu dersin sosyal alanlardaki programlara dahil edilmiş ve bu durum kapsamını genişletmiştir. Türkiye'deki beden eğitimi müfredatında, sosyal beceriler önemli bir öğrenme alanı olarak tanımlanmış; adalet, kurallara uyma, sorumluluk bilinci ve muhafazaya saygı gibi unsurlar ortaya çıkar. Bu dersler sayesinde, bilgi iş birliği, hoşgörü ve yardımlaşma gibi insani değerleri öğrenir ve spor ortamında bu değerleri yaşama fırsatı bulmaktadır (Engh, 2002).

Beden eğitimi, bireyin beden ve zihin sağlığını korumaya yönelik, beden becerilerini geliştirmeyi amaçlayan, esnek kurallara dayalı bir etkinliktir. Oyun ve jimnastik gibi sporlara odaklanan bu geniş kapsamlı çalışmalar, çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre uyarlanabilir (İnal, 2003).

Beden eğitimi, fiziksel, zihinsel ve duygusal açıdan gelişimini desteklemek amacıyla uygulanan, özelliklerin özellikleri ve özelliklerine bağlı olarak uyumlu kurallar içerebilen, oyunusal bir aktivite olarak geliştirilmektedir (Aracı, 2004). Beden eğitimi, kas aktiviteleriyle bireyin bedensel, zihinsel ve toplumsal gelişimine katkı sağlayan, fiziksel aktivitelerin planlı ve düzenli bir sistem içinde uygulandığı bir süreçtir. Eğitim kurumları, bu sürecin yapılandırılmış ve sistemli bir biçimde gerçekleştirildiği yerler olarak öne çıkmaktadır (Mosston ve Asworth, 2004).

Beden Eğitimi, insanın bütüncül yapısına dayanan bir disiplindir ve kişiliğin tüm yönlerinin gelişimini hedefler. Eğitim sürecinin tamamlayıcı bir parçasıdır ve sağlıklı, güçlü, mutlu, dengeli bir kişilik oluşturma, sosyalleşme, kültür edinme ve vatandaşlık eğitimi sağlama amacını taşıyacaktır (Harmandar, 2004). Spor faaliyetleri, oyunlar ve jimnastik gibi aktivitelerin içerisinde bulunduğu bu ilim, insanların ruhsal, zihinsel ve fiziksel olarak olgunlaşmasını, gelişmesini sağlayarak en az yorgunlukla en fazla fayda sunan bir yöntemdir (Açak, 2006).

İnsanın bütünlüğü, bedensel aktiviteler ve oyunlar yoluyla gerçekleştirilen faaliyetlerin bütünüdür. Bu faaliyetler, insanın fiziksel, zihinsel ve ruhsal özelliklerinin yaşa ve genetik potansiyele uygun olarak gelişmesi ve verim gücünün artması için gereklidir (Şahin, 2006).

Beden eğitimi dersleri, öğrencilerin fiziksel gelişiminin yanı sıra bilişsel, sosyal ve duygusal açılardan da gelişimini desteklemektedir. Bu dersler, genel eğitim programının bir parçası olarak, öğrencilerin sadece fiziksel yeteneklerini değil, aynı zamanda zihinsel ve sosyal becerilerini de geliştirmeye yardımcı olmaktadır. Beden eğitimi derslerinin hedefleri, öğrencilerin bu çok yönlü gelişimini bir bütün olarak ele alır ve onların hem bedensel hem de zihinsel kapasitelerini artırmayı amaçlar (Ünlü ve Aydos, 2007)

Öğrencilerin sağlığına ilişkin değerlendirmelerin göz ardı edilmesi, beden eğitimi ve spor derslerine yeterince önem verilmemesiyle sonuçlanabilir. Bu durum, öğrencilerin fiziksel sağlıklarının zayıflamasına ve temel yaşamsal fonksiyonlarını yerine getirmekte zorluk yaşamalarına neden olabilir. Sonuç olarak, çocuklarda ve ergenlerde düşük fiziksel uygunluk düzeyleri, obezite oranlarında artış, çeşitli sağlık sorunlarının görülme sıklığında yükselme ve yaşam süresinin kısalması gibi olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilir (Alpaslan, 2008).

Sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmenin temel taşı insan gücüdür. İnsanların günlük yaşamlarını idame ettirebilmeleri, bedensel aktivitelerle birlikte beslenme, uyku ve barınma gibi ihtiyaçlarını karşılamaları ruhsal ve fiziksel gelişimlerinin sağlanması açısından önemlidir. Spor faaliyetleri, bedenin geliştirilmesi ve eğitilmesinin yanı sıra zihin ve ruh sağlığı açısından da önemli bir role sahiptir. Özellikle genç nesillerin yapıcı ve yaratıcı olmalarında, sosyal entegrasyonda ve milli dayanışmanın sağlanmasında beden eğitimi ve sporun katkısı büyüktür. Bu nedenle, beden eğitimi ve spor gibi etkili ve cazip bir eğitim unsuru, fonksiyonel ve modern eğitim modellerinde planlama faaliyetleri kapsamında gereken önemi almalıdır. “Beden eğitimi ve spor” hareket faktörünün bütün prensipleri ve çeşitleri kapsanmalı olmalıdır (Özyalvaç, 2010).

Beden antrenmanı ve spor dersleri, birçok yönden değerlendirildiğinde hem fiziksel hem de zihinsel olarak katkı sağlayan önemli bir alandır. Motor gücünün, disiplin ve sorumluluk bilincine, özsaygı ve sosyal olarak güçlenmesine kadar pek çok boyutta işlevsel bir yapı sunar. Bedensel eğitim ve spor faaliyetleri, eğitimin bir parçası olup, bu alanlarda karşı olumlu tutum geliştirmelerine olanak tanımaktadır (Balyan vd., 2012)

Beden eğitimi, bireylerin zihinsel, fiziksel ve düşünsel alanlarda ilerlemesine yardımcı olan bir dizi yararlı aktiviteyi kapsar. Bu faaliyetler, oyunlar ve jimnastik dahil çeşitli spor dallarını içerir ve vücudun fonksiyonel yeteneklerinin artırılması, eklem hareketlerinin ve kas gücünün optimize edilmesi, enerjinin etkin kullanılması ve vücut sistemlerinin

düzenlenmesi amacıyla planlanır. Beden eğitimi, bireyleri topluma faydalı, sağlıklı ve dengeli kişiler olarak yetiştirmek için tasarlanmış bir bilim alanıdır (Ö. Keskin, 2015).

Beden Eğitimi, Vücut yapısının ve işlevlerinin geliştirilmesi, eklem ve kasların kontrol altında tutularak dengeli bir şekilde güçlendirilmesi, boş zamanların etkin kullanımını sağlama ve fiziksel gücün ekonomik bir şekilde kullanılmasını öğreten sistematik bir aktivite dizisidir (Aydoğan, vd. 2016). Beden eğitimi dersi, öğrencilerin fiziksel ve zihinsel kapasitelerini geliştirmelerine yönelik tasarlanmış bir eğitim bölümüdür. Bu ders, sağlıklı alışkanlıklar kazanmaları, sosyal yeteneklerini güçlendirmeleri ve motor becerilerini geliştirmeleri için fırsatlar sunar. Öğretilen her bir bilgi ve becerinin detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir (Göksel ve Caz, 2016).

Eğitim genel olarak, bireylerin kişilik, sağlık ve mutluluk kazanmalarını, aynı zamanda ekonomik ve sosyal faydalar elde etmelerini hedefler. Bu geniş çerçevede, beden eğitimi, eğitimin bu temel amaçlarına ulaşmada kritik bir rol oynar. Beden eğitimi, fiziksel aktiviteler aracılığıyla insan performansını artırmayı amaçlayan özel bir eğitim dalıdır. Bu alanda, fiziksel eğitim metotlarıyla bireylerin hem bedensel hem de zihinsel gelişimlerine katkı sağlanır; burada “beden” bir araçtır ve asıl amaç, kişinin tüm yönleriyle gelişimidir (Sunay, 2017).

Beden eğitimi, belli kurallara göre düzenlenen ve genellikle bedensel aktivitelerle ilişkili olan, bireyin zihinsel, sosyal, fiziksel ve motor becerilerinin gelişimine katkıda bulunmayı amaçlayan düzenli eğitim çalışmaları olarak tanımlanır. Öğrencilerin farklı gelişim alanlarını desteklemekte önemli bir rol üstlenen beden eğitimi dersleri, mevcut eğitim sistemlerinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Bundan dolayı, dünyanın birçok ülkesinde beden eğitimi dersinin müfredat içindeki önemi oldukça büyüktür (Yılmaz, 2019).

Fiziksel aktiviteler yoluyla bireylerin psikomotor, duyuşsal ve bilişsel gelişimlerini sağlayan beden eğitimi programları, bütünüleyici bir bileşen olarak kabul edilmektedir. Bu sayede, bireylerin tüm yönleriyle gelişimleri desteklenirken, toplumun gelişimine de önemli katkılarda bulunmaktadır. Spor ise, fiziksel etkinlikleri kapsayan ve yarışmayı merkezine alan faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Beden eğitime benzer özellikleri olsa da sporun ekipman ve yönergelere bağlı olarak gerçekleştirilmesi., yarışma, reklam aracı olma, meslek olarak icra edilebilme, karar alma mekanizmalarında etkili olmanın yanı sıra, üretim süreçlerini destekleme, farklı topluluklar arasındaki iletişimi güçlendirme ve uzmanlık

gerektiren bir alan olarak değerlendirilme gibi çeşitli rollere sahip olduğu anlaşılmaktadır (Aydın, 2021).

Fiziksel hareketlerin oluşturduğu beden eğitimi, yapabilecekleri gelişimlerini desteklemesinin yanı, sağlıklı bir yaşam tarzı kazanmalarına ve dinlenme olanaklarını karşılamalarına olanak sağlayan kapsamlı bir etkinlik dizisidir. Bununla birlikte, egzersiz ve fiziksel aktivitelerin, oluşmayan aksamında önemli katkılar sunulmaktadır (Çiçek, 2021).

Sporun pek çok şeye devam etmesine rağmen, toplumda spor yapma alışkanlığının istenilen noktaya erişildiği gözlemlenmektedir. Bu durumun çeşitli durumları olabilir, ancak özellikle çocukluk ve erken ergenlik döneminde beden eğitimi derslerine karşı oluşan olumsuz düşünceler ve tutumların etkili olduğu olmuştur. Bu olumsuz yaklaşımların, ilerideki yaşamlarında bu nedenle, bu tür tutumların ayrıntılı bir şekilde analiz edilmesi ve anlaşılması, eğitim programlarının bakış açısından kritik bir şekilde tutulduğu görülmektedir (Polat vd., 2021).

Daima ilerleyen ve büyüyen dünyada, ruhsal ve bedensel sağlığımız için beden eğitiminin önemi oldukça büyüktür. Spor etkinlikleri aracılığıyla, sosyalleşebilir, kendimizi geliştirebilir ve toplumla bütünleşebiliriz. Beden eğitimi, toplumsal uyumun sağlanmasına yardımcı olur ve bu nedenle yaşamımızda her zaman önemli bir yer tutacaktır (Dayı, 2022).

2.2.2. Sporun Tanımı ve Anlamı

Mücadele azmini harekete geçirerek, insanın kazanma ve başarı elde etme isteğini destekleyen düzenli ve kurallı bedensel etkinliklerdir. Bu etkinlikler, belirli kurallara dayanan ve başarıya ulaşmak için düzenlenmiş hareketlerdir. Yenmek, ilerlemek ve başarı göstermek amacıyla yapılan bu sistemli faaliyetler, bireyin motivasyonunu artırır ve hedeflerine ulaşmasına yardımcı olur (Yalçın, 1995). Spor, beden eğitimi aktivitelerini özelleştirerek farklı branşlarda somutlaşmış bir faaliyettir. Üst düzeyde icra edildiğinde, fizyolojik, psikolojik, estetik ve teknik özellikleri gerektiren, yarışmaya dayalı ve sıkı kurallarla çevrili bir etkinliktir (Yamaner, 2001).

Katılımcılar için heyecan verici ve estetik bir deneyim sunan, kazanmayı hedefleyen bir yarışma süreci, genel bütünlüğü içinde fiziksel, zihinsel ve teknik çabaların birleşimini gerektirir. Bu süreç, anatomi, fizyoloji, ortopedi, biyo-mekanik ve psikoloji gibi çeşitli bilim dallarının katkılarıyla şekillenir ve sürdürülür. Fiziksel, zihinsel ve teknik becerilerin bir

araya geldiği bu bilimsel olgu, yarışmacıların performansını artırmak, yaratıcılıklarını geliştirmek ve sınırlarını zorlamak için çeşitli disiplinlerin entegrasyonunu içerir. Bu bağlamda, yarışma süreci, katılımcılara hem bilgi hem de beceri açısından zengin bir deneyim sunar, aynı zamanda geniş bir multidisipliner yaklaşımı gerektirir (İnal, 2003).

Spor, bilimsel bilgiyle desteklenen zihinsel ve fiziksel özellikleri geliştirmeyi amaçlayan aktivitelerdir ve bu sayede yaşam kalitesini artırmayı hedefler. Spor, geniş bir yelpazede bilimsel araştırmaların yapıldığı, eğitim, tıp, fizyoloji, ekonomi, sosyoloji, psikoloji, felsefe, teknoloji, politika, hukuk ve iletişim gibi birçok alanda etkileşimleri bulunan dinamik bir alandır. İnsan doğasının temel bir yansıması olan hareket üzerine kurulmuş olan spor, insanın doğasıyla özdeşleşmiştir. Aynı zamanda, bireyin yapıcı ve yaratıcı faaliyetleriyle şekillenen benzersiz bir eylem alanıdır (Taşkıran vd., 2007).

Gösterilen çeşitli sporlar ve fiziksel aktiviteler aracılığıyla hareket yeteneklerinin geliştirilmesi, bu gelişimin temellerine dayanan ilkeler, ilkeler, stratejiler ve taktiklerin etkin şekilde kullanılması hedeflenmektedir. Ayrıca, fiziksel aktivitelerin sağlıklı bir yaşamın temel unsuru olduğu anlayışını kazanmaları sağlanmıştır. Bu yaklaşımla, yapılabilecek fiziksel, zihinsel ve ruhsal sağlıkları desteklenirken sosyal bağlarını güçlendirmeleri ve yaşam kalitelerini artırmaları amaçlanmaktadır (Eken, 2008).

Spor, bireyin fiziksel ve zihinsel becerilerini geliştirirken, sosyal ve kültürel etkileşimlere de olanak tanıyan bir faaliyettir. Araçlı veya araçsız, bireysel ya da grup halinde gerçekleştirilebilir ve serbest zaman ya da tüm zamanı kapsayabilir. Spor, rekabet ve dayanışma gibi unsurları içeren, fiziksel ve ruhsal gelişime katkı sağlayan; aynı zamanda kültürel paylaşım ve öğrenmeyi destekleyen bir kavramdır (Avşar, 2009).

Spor yapmak, büyüme dönemindeki çocuklar için fiziksel sağlık ve gelişim açısından önemlidir. Aynı zamanda, sağlıklı bir kişilik gelişimine ve ruh sağlığının korunmasına katkıda bulunur. Bu nedenlerle, çocukların yaşamında sporun bir parçası olması hem faydalıdır hem de gereklidir (Bozyiğit, 2014).

Sporun, fiziksel ve ruhsal sağlığını koruyabilen, aynı zamanda sosyal bağlarını güçlendiren ve hareket yeteneklerini geliştiren önemli bir etkinliktir. Sporla ilgili olumlu algıları, düzenli fiziksel aktiviteye yönelmelerine katkıda bulunurken, olumsuz algılarının ise bu tür aktivitelerinden uzak durmalarına (Yetim, 2014).

Spor, katılımcıların teknik ve fiziksel yeteneklerini geliştirmek için gösterdikleri kazanç odaklı çabanın yanı sıra, izleyenler için estetik bir mücadele olarak görülür. Toplumsal

bağlamda ise, spor belirli durumlara göre toplumun çelişkilerini ve özelliklerini yansıtan bir ayna olarak işlev görür ve zaman zaman toplumun şekillenmesine yardımcı olan bir araç haline gelir. Bu özellikleriyle spor, toplumun önemli bir kurumu olarak tanımlanır (Sunay, 2017).

Spor, bireylerin hem beden hem de ruh yapısını güçlendirmekte ve aynı zamanda iradelerini kuvvetlendirmektedir. Bu süreçte, sporun bireyler arasında grup çalışmasını kolaylaştırdığı, karşılıklı dayanışma ve güçlenen bir topluluk oluşturduğu gözlemlenmektedir. Sporun etkisiyle bireyler, kendilerine duydukları güveni artırarak hem maddi hem de manevi olanaklarda rahatlık elde etmektedirler. Ayrıca, sporun olumlu etkileri çevresel alanda pozitif ilişkilerin gelişimine de katkı sağlamaktadır. Boş zamanların verimli bir şekilde değerlendirilmesi, sporun bireyler üzerindeki etkilerinden bir diğeridir. İş hayatında gözlemlenen artışlar, sporun bireylerin genel hayatında alternatif kolaylıklar kazandırdığını göstermektedir. Spor sayesinde elde edilen iyi prestij ve yaşam kalitesi, bireylerin hayatlarını olumlu bir şekilde etkileyerek geniş bir perspektifte fayda sağlamaktadır (Erdoğan, 2019).

Spor, bireyin doğal çevresini insan etkisi altında değiştirerek kazandığı yetenekleri geliştirdiği, belirli kurallara bağlı, grup veya bireysel faaliyetlerdir. Bu faaliyetler, boş zaman aktivitesi olarak veya daha yoğun zaman ayırarak, toplum içindeki uyumu teşvik eden, insanları bir araya getiren ve rekabetçi ruhu destekleyen kültürel ve dayanışmacı bir deneyim sunar (Yılmaz, 2019).

Spor, insan hayatında pek çok olumlu ve olumsuz yönü bir arada barındırır. Barış, hoşgörü, eşitlik, disiplin, erdem, zevk, hak, adalet, mutluluk, sevgi ve saygı gibi bir dizi değerli unsuru içinde taşıırken, bu değerlerle uyumlu bir şekilde var olmanın ötesinde, doping, bahis gibi insan yaşamını olumsuz etkileyebilecek faktörleri de içermektedir. Spor, temel olarak fiziksel aktivitelerin bir araya gelmesiyle oluşur ve bu yönüyle insanların yaşamlarında önemli bir yer tutar (Çakar, 2019).

Belirli kurallar altında düzenlenen ve özel bir alanda başarı elde etmek için yarışılan organizasyonlar, sporcuların bireysel olarak veya takım halinde rekabet ettiği, seyir zevki yüksek ve ekonomik değer yaratan bir olgudur. Bu organizasyonlar, profesyonel veya amatör düzeyde gerçekleştirilebilir ve geniş kitlelere hitap ederek evrensel bir çekicilik taşır (Salman, 2020). Spor, belirli kurallar çerçevesinde gerçekleştirilen fiziksel yeteneklerin sergilendiği yarışmalarla, bir yönüyle işe benzeyen, diğer yönleriyle ise oyunun izlerini

taşıyan bir toplumsal olgunun özeti gibidir. Bu alanda, ideolojiyi barındıran ve toplumsal ilişkilerin oluşturulmasına yardımcı olan dinamikler de saklıdır (Afacan, 2020).

Spor, 'dispoarte' ve 'desport' sözcüklerinden türetilmiş olup, kelimenin etimolojik kökeni Latince'dir. Bu sözcüğün kelime anlamı ise 'dağıtmak, birbirinden ayırmak' olarak bilinmektedir. Araştırmacılar, sözcüğün 17. yüzyıldan itibaren evrim geçirerek 'sport' biçiminde kullanılmaya başlandığını ifade etmektedir. Bireysel olarak ya da grup oyunları şeklinde, genellikle belirli yarışma kuralları çerçevesinde yapılan, kısa süreli ve doğrudan maddi fayda beklenmeyen fiziksel hareketler sporun temelini oluşturur. Spor, sadece bedensel aktivite değil, aynı zamanda sosyal alanda ve kişilerarası ilişkilerde bireylerin davranışlarını düzenleme işlevini de üstlenir. Sporun tanımı, bireylerin zihinsel ve fiziksel sağlıklarını korumalarına yardımcı olduğu ve aynı zamanda zihinsel ve psikomotor becerilerini geliştirmelerine olanak tanıyan bir eğitim-öğretim etkinliği olarak da yapılabilir. Spor, genel anlamda sosyal, eğitsel ve biyolojik bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Bu açıklamalar, sporun sadece fiziksel bir aktivite olmanın ötesinde, bireylerin bilişsel ve duygusal gelişimine katkı sağlayan çok boyutlu bir kavram olduğunu vurgulamaktadır. Spor, bireylerin yaşamlarını zenginleştiren, disiplin kazandıran ve toplumsal etkileşimde bulunmalarına olanak tanıyan önemli bir unsurdur (Kaya, 2022).

Spor, belirli kurallara tabi olarak genellikle yarışma şeklinde gerçekleştirilen bir disiplin olarak tanımlanır. Sporun temel özelliği, bireylerin isteyerek katıldığı bir faaliyet olmasıdır. Sporun insan sağlığına çeşitli faydaları vardır. Bedeni harekete geçirerek kişiyi zinde tutar ve daha sağlıklı bir yaşam tarzına katkı sağlar. Ayrıca, sporun zihinsel gelişim üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Psikolojik sağlığı iyileştirici bir etkisi vardır ve kişinin toplumla ve kendi iç dünyasıyla uyumlu bir hayat sürmesine yardımcı olabilir (Karadağ, 2023). Dış politikada spor, devletlerin yumuşak güç olarak diplomasi anlamında kullanılması, ülkeler arası iyi ilişkiler kurmasında aracı olarak faydalanılır. Sporun birçok yönde fayda sağladığı kişiler ve toplumlar nezdinde görülmektedir. Dil, din ve milliyetçilik gibi unsurların üstünde evrensel olduğu görülmektedir (Çetin ve Turan, 2024).

2.2.3. Beden Eğitimin Tarihsel Gelişimi

İlk yıllarda Cumhuriyetimizin eğitim sistemi sağlam bir temel üzerine inşa etme amacıyla çoğaltılarak, yabancı uzmanlarca desteklenmiştir. Bu süreçteki eğitim anlayışının öncüsü olan John Dewey, 1924 yılında Türkiye'yi ziyaret ederek eğitim sistemimiz hakkında

gözlemler yapmış ve hazırlayan raporda “aşırı merkezleşmenin azaltılması” ve “eğitimde çeşitliliğin ön plandan çıkarılması” gibi önerilerde bulunmaktadır (Wolf-Gazo, 1996).

1863-1903 döneminde, İstanbul'da Moda, Elpis, Imogene ve Kadıköy kulüplerinin bir araya gelerek İstanbul Futbol Birliği'ni kurmaları, Harbiye ve askeri idadilere jimnastik derslerinin eklenmesiyle ilişkilendirilmiştir. Bu dönemde, beden eğitimi ve sporun tarihi iç içe geçmiş, bu da “spor” kavramının formal eğitim düzenine entegre olmasına yol açmıştır (Fişek, 1998).

Avrupa'da beden eğitimi ve spor alanındaki gelişmeler, Osmanlı Devleti'nin modernleşme çabaları çerçevesinde Tanzimat Fermanı ile başlamıştır. Sultan Abdülmecit tarafından 3 Kasım 1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanı'nın etkisiyle, okullarda bedensel etkinliklere önem vermeye başlanmıştır. Bu dönemde, beden eğitimi etkinlikleri Askeri Mektepler Nazırı Galip Paşa tarafından kabul edilmiş ve ilk dersler askeri okullarda uygulanmıştır. Aynı zamanda, Fransız okullarında da jimnastik altında beden eğitimi dersleri başlamıştır. İlk beden eğitimi dersinin uygulandığı sivil okul ise Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi) olmuştur. Cumhuriyet dönemine kadar, beden eğitimi derslerinde çeşitli değişiklikler yaşanmıştır. 1869'da Rüştiyelere, 1870'te Mekteb-i Tıbbiyelere, 1877'de ise İdadilere jimnastik ve eskrim dersleri eklenmiştir. 1923 yılında, Selim Sırrı Tarcan'ın girişimleriyle hükümet programlarına beden eğitimi dersi eklenmiştir. Beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek amacıyla, 1932-1933 yıllarında Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde Beden Eğitimi Bölümü açılmıştır. 1967'ye kadar, Türkiye'deki tek beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurum olan Gazi Eğitim Enstitüsü'ne ek olarak, 1967 yılından sonra çeşitli illerde beden eğitimi öğretmeni yetiştiren okullar açılmıştır. Ülkemizde lisans öncesi beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirmeyi amaçlayan kurs ise 1926 yılında İstanbul Çapa Kız Öğretmen Okulu'nda başlamıştır (Ö. Keskin, 2015).

Spor tarihlerinin detaylı bir şekilde incelenmesi, günümüzde beden eğitimi ve sporun toplum içindeki konumunu anlamak için kritik bir kaynak olarak değerlendirilmektedir. Her toplumun kendine özgü gelenekleri, tutkuları ve alışkanlıkları vardır, bu da genel toplumsal yapısını belirler. Kültürel farklılıklar gösteren toplumlarda, aynı konularda farklı görüşler bulunabilir. Dolayısıyla, sporun geçmişte ve günümüzde hangi görevleri üstlendiği, hangi kültürün nasıl bir spor anlayışını benimsediği, sporun tarihsel süreç içindeki evrimi araştırılarak anlaşılabilir. Ayrıca, spor tarihi aracılığıyla, sporun birey ve toplum üzerindeki etkileri gözlemlenebilir. Sporun nasıl ortaya çıktığı ve neden zaman içinde değişim gösterdiği konusundaki açıklamalar da bu inceleme sayesinde sağlanabilir (Aydın, 2021).

Medeniyetin başlangıcından günümüze kadar, eğitim sistemi birçok değişikliğe uğramıştır. Bu süreç içinde, bireylerin gelişimlerini tamamlamak için eğitimin, fiziksel ve ruhsal açıdan destekleyici bir rol oynaması gerektiği anlaşılmıştır. Günümüz imkanlarına bağlı olarak, beden eğitimi dersinin hayatımızdaki önemi artmış ve bu ders, bireylerin zihinsel, duygusal ve hareketsetel yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan bir düzen benimsemiştir. Bu bağlamda, beden eğitimi, sadece fiziksel sağlığı değil, aynı zamanda genel refahı ve kişisel gelişimi destekleyen bir öneme sahiptir (Hamdemirci, 2023).

2.2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi ve Yararları

Beden eğitimi sürecinde birey, kendini keşfeder ve başkalarına tanıtırken aynı zamanda yeteneklerini ortaya çıkarır ve geliştirir. Kendi sınırlı ve güçlü yanlarını tanıyarak öğrenir ve bu bilgiyi kullanarak daha iyi bir versiyon olma yolunda ilerler. Ayrıca, vücudunu ve sağlığını daha bilinçli bir şekilde yönetmeyi öğrenir, beceriler kazanarak bedenini en etkili biçimde kullanmanın yollarını keşfeder. Bu süreç, kişisel gelişiminde önemli bir adımdır ve bireyin yaşam kalitesini artırmak için güçlü bir temel oluşturur (Yalçın, 1995).

Beden eğitimi ve spor, bireylerin genel gelişimine olumlu katkıda bulunan birçok özellik kazandırabilir. Bu özellikler hem fiziksel hem de ruhsal alanlarda gelişim sağlar ve bireylerin sosyal hayatlarına, çalışma disiplinlerine ve genel yaşam kalitelerine olumlu etki eder. Beden eğitimi ve spor faaliyetleri aracılığıyla kazanılabilecek bazı önemli özellikler:

Fiziksel Özellikler:

1. Çeviklik: Beden eğitimi ve spor, vücudun çevikliğini artırarak günlük aktivitelerde daha etkili olmayı sağlar.
2. Elastikiyet: Düzenli egzersizlerle kas esnekliği artar, bu da sakatlanma riskini azaltır.
3. Sürat: Koşu, yüzme, bisiklet gibi sporlar sürat ve dayanıklılığı artırabilir.
4. Hareket Yeteneği: Farklı spor dalları, bireylerin vücutlarını kontrol etmelerini, denge sağlamalarını ve farklı hareketleri gerçekleştirmelerini sağlar.
5. Koordinasyon: Top oyunları, dans ve benzeri aktiviteler, göz ve el koordinasyonunu geliştirir.

Ruhsal Özellikler:

1. Yarışma Ruhu: Spor, bireylerde rekabetçi bir ruh geliştirir, hedeflere ulaşma konusundaki motivasyonu artırır.

2. Yardımlaşma Duygusu: Takım sporları, iş birliği ve dayanışma yeteneklerini geliştirir, grup içinde uyumu artırır.
3. Çalışma Disiplini: Düzenli antrenmanlar ve spor faaliyetleri, bireylerde sistemli çalışma alışkanlıkları oluşturabilir.
4. Cesaret: Zorlu egzersizler ve spor müsabakaları, bireylerin kendi sınırlarını aşmalarına ve yeni şeylere cesaretle yaklaşmalarına olanak tanır.
5. Mücadele Azmi: Spor, başarı için çaba sarf etme, hedeflere odaklanma ve zorluklarla başa çıkma konusunda güçlü bir mücadele azmi geliştirebilir.

Bu özellikler, bireylerin sadece fiziksel sağlıklarını değil, aynı zamanda ruhsal ve sosyal yönlerini de güçlendirmelerine yardımcı olarak, toplumsal yaşamda daha sağlıklı, dengeli, verimli ve mutlu bireyler olmalarına katkı sağlar. Beden eğitimi ve spor, bu nedenle bireylerin genel yaşam kalitesini artıran çok yönlü bir etkiye sahiptir (İnal, 2003).

Eğitim, toplumun yapılanmasında, devamında ve ilerlemesinde kritik bir role sahiptir. Gün geçtikçe, sadece günlük etkileşimlerden öte, giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Teknolojik ve bilimsel ilerlemelerin hızla gerçekleştiği günümüz dünyasında, eğitime olan ihtiyaç artmaktadır. Bu ilerlemeler, kurumsal yapıları ve birçok kurumu yeniden değerlendirme zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Bununla birlikte, eğitimin insan haklarına, siyasi güce ve demokratikleşmeye olumlu katkıları göz ardı edilemez. Çocukların beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımı, motor becerilerinin yanı sıra sosyal yeteneklerini de geliştirmelerine olanak tanır. Bu etkinlikler, çocuklara hareket etme, rekabet etme, iş birliği yapma ve takdir edilme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra yaşam deneyimleri sunar. Çocuklar, farklı arka planlardan gelerek okullarda bir araya gelirler, bu da her bir öğrencinin farklı yeteneklere, ilgilere ve ihtiyaçlara sahip olduğu anlamına gelir. Bu nedenle, öğretmenlerin öğrencileri hakkında derin bir anlayışa sahip olmaları, öğrencilerin mevcut yeteneklerini en iyi şekilde geliştirebilmek için son derece önemlidir (Yılmaz, 2019)

“Beden eğitim hem büyümekte hem de sosyal bağ kurma becerilerini arttırmakta bir fayda sağlar. Aynı zamanda bireylere, stresle başa çıkmayı öğretirken, serbest zamanlarını verimli kullanmalarına ve kişisel gelişimlerine destek sağlar.” (Yetiş vd., 2022).

Beden eğitimi ve spor, insan sağlığı üzerinde oldukça olumlu etkilere sahiptir. Düzenli fiziksel aktivitenin, bir dizi kronik hastalığın önlenmesinde kilit bir rol oynadığı bilinmektedir. Kalp-damar hastalıkları, diyabet ve obezite gibi sağlık sorunlarıyla

mücadelede, düzenli egzersizin önemi büyüktür. Bu aktiviteler, kardiyovasküler sistem üzerinde olumlu etkiler yaratarak genel kalp sağlığını destekler. Okullarda verilen beden eğitimi dersleri, öğrencilerin hareket kabiliyetlerini artırır ve vücut koordinasyonlarını geliştirir. Bu, çocukların daha aktif bir yaşam tarzına yönlendirilmesine katkı sağlar. Aktif bir yaşam tarzı benimsemek, obezite riskini azaltır, kas-iskelet sistemi sağlığını güçlendirir ve genel dayanıklılığı artırır (Hamdemirci, 2023).

2.2.5. Beden Eğitimi ve Sporun Temel Amaçları.

Okullarda yürütülen Beden Eğitimi ve Spor derslerinin temel hedefi, öğrencilerin fiziksel ve zihinsel sağlığını destekleyecek etkinlikler aracılığıyla onların genel sağlıklarını sürdürmelerini, dayanıklılıklarını güçlendirmelerini ve potansiyel sağlık problemlerini önleyerek tedavi etmelerini sağlamaktır. Bu etkinlikler aynı zamanda öğrencilerin özgüven, öz disiplin, çabuk karar verebilme, takım çalışması, odaklanma, cesaret, doğruluk, adil olma, disiplin ve azim gibi kişisel ve sosyal becerilerinin gelişimine de büyük katkılarda bulunur (Yalçın, 1995).

Ulusların geleceği, gençlerin fiziksel ve ruhsal açıdan olgunluğa erişmesine bağlıdır. Bir toplumun ilerlemesi, bireylere verilen önem ve bu önemin eğitime yansmasıyla mümkündür. Eğitimin temel hedefi, bireylerin içlerindeki potansiyeli keşfederek en üst seviyeye çıkarmaya yardımcı olmaktır. Çağdaş eğitimin öncelikli ilkelerinden biri, bireyleri fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan bütünsel olarak yetiştirmektir. Bu anlayışa göre, bireyin zihinsel gelişiminin yanı sıra fiziksel eğitime de önem verilmesi gerekmektedir. Beden eğitimi, genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve bu ilkelerin gerçekleşmesinde önemli bir rol oynar (Yamaner, 2001).

Beden eğitimi ve sporun asıl hedefi, çocukların fiziksel aktivitelere katılımıyla onların eğitim sürecini desteklemektir. Bu süreçte, her öğrencinin hareket kabiliyetini geliştirmek ve onların bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkıda bulunmak amaçlanır. Beden eğitimi, düzenli fiziksel aktiviteler sayesinde bireylerin gelişimlerine, bilgi birikimlerine, tutumlarına ve motor becerilerine olumlu etkiler sağlamak üzere yapılandırılmış, süreklilik arz eden bir yaşam tarzı olarak kabul edilebilir (Demirhan ve Altay, 2001).

Beden eğitimi ve spor, genel eğitimin ahlaki, entelektüel ve fiziksel bileşenlerinden biri olarak ele alınmıştır; burada amacın, çeviklik, dayanıklılık ve cesaret gibi niteliklerle

donatılmış “iyi yurttaşlar” yetiştirmek olduğu vurgulanmıştır. Bu süreçte uygulanan fiziksel aktivitelerin toplamı bu amaç doğrultusunda değerlendirilmiştir (Taşgın ve Tekin, 2009).

Beden eğitimi ve spor aktiviteleri, temelde fiziksel gelişimi hedef alırken, bireylerin fiziksel, zihinsel ve psikolojik olarak gelişimlerine de katkıda bulunur. Bu aktiviteler, eğitim sürecinin bir parçası olarak sosyal becerilerin gelişimine de yardımcı olmaktadır. Sonuç olarak, bu etkinlikler bilinçli ve planlı bir şekilde gerçekleştirilirken, bireylerin gelişimine önemli ölçüde destek sağlar (Erim, Doğan ve Ceyhun, 2019).

Beden eğitimi günlük yaşamımızda beden eğitimi ve sporun önemli bir parçası olmasını sağlamaktır. Bu, bireylerin fiziksel sağlığını korumanın yanı sıra, fiziksel ve motor becerilerinin gelişimine katkıda bulunarak ve rekreasyon alışkanlıklarını teşvik ederek sağlanır (Yılmaz, 2019). Beden eğitimi ve sporun temel hedefi, bu alanları günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçası haline getirmektir. Bu nedenle, beden eğitimi ve sporun amacı, bireylerin kişisel gelişimine katkı sağlamaktır. Bu bağlamda, gençlik ve spor teşkilatları ile belediyeler, ülkemizin her kesimi için sporu yaşanabilir kılmak ve kalıcı bir spor kültürü oluşturmak için tesis yatırımlarına devam etmelidir. Ayrıca, beden eğitimi ve spor kültürünün gelişimi için panel ve konferans gibi etkinlikler düzenlenmeli ve sık sık gerçekleştirilmelidir (Afacan, 2020).

2.3. Tutum

Tutum” kavramı, bireylerin belirli bir obje, kişi, yer veya duruma karşı sahip oldukları öğrenilmiş eğilimleri ifade eder. Tutumlar, bireyin çevresel faktörlerle ve önceki deneyimlerle etkileşimi sonucunda şekillenir ve zamanla değişebilir. Tutumların ölçülmesi genellikle anketler, gözlem ve yüz ifadelerinin analizi gibi yöntemlerle yapılır. Bireylerin karar verme süreçlerinde ve sosyal etkileşimlerde tutumlar önemli bir rol oynamaktadır.

Bireyin gelişiminin gelişimi için, öncelikle bu değişime karşı parlaklığın olması gerekmektedir. Ayrıca, bu değişim sonucunda ortaya çıkan yeni yaşamın, günlük yaşamda diğer insanların üzerinde etkileyici bir güce sahip olması önemlidir (Cüceloğlu, 1996).

Tutum, bireylerin belirli bir kişiye, gruba, kuruma veya fikre yönelik kabul veya ret tepkilerini ifade eden duygusal bir eğilim ya da hazır oluş hali olarak tanımlanabilir. Aynı zamanda, bir bireyin dış etkilere vereceği tepkilerin olumlu ya da olumsuz olup olmadığını belirleyen, devamlılık arz eden bir psikolojik durum olarak da görülebilir. Bu durum, bireyin

karşılaştığı durumlar ve etkileşimler karşısındaki tutum ve reaksiyonlarını önceden tahmin etmeye yardımcı olur (Şerif ve Şerif, 1996).

Öğrenciler, okul hayatları boyunca genellikle derslere, öğretmenlere ve arkadaşlarına karşı olumlu bir tutum geliştirirler. Bu tutum, kurallara uyum, diğerleriyle uyumlu iş birliği, saygı gösterme ve boş zamanlarını faydalı aktivitelerle değerlendirme şeklinde kendini gösterir. Tutumlar, bu tür davranışların sergilenmesinde sıklıkla belirleyici bir rol oynar. Bu bağlamda, tutumlar öğrenilmiş eğilimler olarak tanımlanır ve bireyleri belirli insanlar, nesneler ve durumlar karşısında belirli davranışlar sergilemeye yönlendirmektedir (Demirhan ve Altay, 2001).

Genelde, bir kişinin belirli bir alanda gerekli bilgi ve becerilere sahip olması, o alandaki uygun davranışları sergilemesi için yeterli olabilir. Ancak, bu kişi yeterince motive olmadığında veya olumlu bir tutum sergilemediğinde, beklenen davranışları göstermekte yetersiz kalabilir. Bu yüzden, eğitim ortamlarında bireylerin öğrenmeye karşı olumlu tutumlarını pekiştirmek büyük önem taşır. Öğrenciler, okul hayatları boyunca derslere, öğretmenlere ve arkadaşlarına karşı genellikle pozitif bir tutum geliştirirler. Kurallara uygun davranırlar, başkalarıyla uyum içinde iş birliği yaparlar, saygı gösterirler ve boş zamanlarını değerli aktivitelerle geçirirler. Bu davranışların ortaya çıkmasında, tutumlar çoğu zaman temel bir etken olarak öne çıkar (Şişko ve Demirhan, 2002). Spora yönelik olumlu tutum, gençlerin davranışlarını, ruh hallerini ve özgüvenlerini geliştirmenin yanı sıra ruhsal hastalık belirtilerini de azaltabilir veya ortadan kaldırabilir (Jianzhong, 2004).

Bireyler, doğdukları anda mevcut tutumlarla yüzleşmezler; bunlar, ailelerinden ve sosyal çevrelerinden aldıkları tecrübelerle zamanla şekillenir. Bir kez bir tutumla özdeşleştirdikten sonra, bireyler bu tutuma karşıt durumları genellikle görmezden gelirler. Ergenlik gibi kritik dönemlerde, bireylerin tutumları çevrelerinin ve akranlarının etkisiyle değişebilir. Tutum değişikliği iki yoldan mümkündür: Birincisi, kişinin kendi tutumuna ters düşen davranışlar sergilemesi; ikincisi ise, etkili iletişim ve ikna yoluyla. Özellikle ergenler, akran gruplarından veya güvendikleri rol modellerden etkilendiğinde tutumlarında değişiklikler meydana gelebilir (Akpınar, 2006).

Kişisel tutumlar, bireylerin yetiştirilme biçimleri ve yaşamları boyunca kazandıkları deneyimler sonucunda şekillenir. Bu tutumlar, kişilerin diğerlerinden farklılaşan benzersiz özelliklerini oluşturur (Şimşek vd., 2008).

Tutum; “bir kelime olarak ilk kez Herbert Spencer tarafından 1862’de kullanılmaya başlanmıştır” Tutumlar olumlu ve olumsuz olmak üzere geniş bir yelpazede yer alabilir. Olumsuz tutumlar, belirli nesne veya fikirlere karşı olumsuz inançlar barındırma, onları reddetme veya hoşlanmama şeklinde ifade edilebilir ve bu tür tutumlar bireyin eylemlerine yansiyabilir. Öte yandan, olumlu tutumlar, nesne veya fikirlere karşı olumlu inançlar besleme, onları kabul etme ve sevme biçimlerinde gözlemlenebilir (Güllü ve Güçlü, 2009).

Tutum kavramı, ilk olarak 1862 yılında Herbert Spencer tarafından literatüre kazandırılmıştır. Bu terim, bir bireyin belirli bir yönde tepki gösterme kapasitesi ya da “hazır bulunuşluk” hali olarak tanımlanabilir. Tutumlar, bireyin davranışlarını şekillendiren ve genellikle olumlu ya da olumsuz değerlendirmeler içeren düşünce, his ve eğilimler olarak ifade edilmektedir (Aydoğan vd., 2016). Kağıtçıbaşı'na göre;

Tutumlar sosyal performansı yönlendiren önemli bir yapı taşıdır ve bu nedenle sosyal psikolojide merkezi bir yer tutar. Tutumların bireylerin sosyal çevrelerinin, toplumsal normlardan ve kişisel deneyimlerden etkilenebileceği vurgulanır. Ayrıca tutumların bazen normal şartlarda değişeceği, bazen de anormalliklere ve duruma bağlı olarak bu etkinin dolaylı olarak olabileceği gösterilmiştir(Kağıtçıbaşı, 2010).

şeklinde tanımlamıştır Tutumlar, en olumlu halden en olumsuza dek geniş bir yelpazede bulunabilir. Öğrenciler, müfredatta yer alan her ders için olduğu gibi beden eğitimi ve spor dersi hakkında da olumlu veya olumsuz tutumlar geliştirebilirler. Öğrencilerin ders hakkında olumlu bir tutum beslemeleri, dersi veren öğretmeni motive eder ve bu da dersin daha etkili bir şekilde işlenmesine yardımcı olur (Zekeriya ve Atilla, 2011).

Öğrenim parçaları boyunca bireylerin bireysel tercihleri ve yaklaşımların gelişmesi doğal bir şekilde sunulmaktadır. Bu tercihler, öğrenme süreçlerinin dinamiklerini ve çeşitli süreçlerde farklı eğilimlerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Özellikle fiziksel etkinliklere dayalı eğitim alanları, kişisel ilgileri ve tutumları bir olarak öne çıkan faktördür (Güllü vd., 2016).

Tutum, bireyin yaşam tecrübeleri ve deneyimleri neticesinde şekillenen, ilgilendiği her türlü nesne ve durum karşısında davranışlarını yönlendiren veya etkileyen, duygusal ve zihinsel bir hazırlık hali olarak tanımlanabilir (Keskin vd., 2016).

Tutum, bir nesneye karşı tutarlı ve belirgin bir şekilde olumlu veya olumsuz tepki gösterme eğilimini ifade etmektedir. Değerlerden farklı olarak, tutumlar spesifik nesnelere yönelik çift kutuplu yapıda olup ve bir hiyerarşi içermezler. Tutumların temel işlevlerinden biri, daha geniş ilkeleri ve değerleri somut hedefler üzerinden yansıtmaktır. Sayıca değerlerden fazla olan tutumlar, genellikle tek bir değerle ilişkilendirilir, ancak bazen birden fazla değeri de temsil edebilmektedir (Jean vd., 2016).

Tutum, bir düşünce, nesne veya kişiye yönelik verilen pozitif veya negatif tepkinin duygusal boyutuyla ilişkilendirilir. Bir kez daha belirlenmiş tutumlarla karşılaşmazlar; bunun yerine, ebeveynleri ve sosyal çevreleri tarafından sağlanan deneyimler ve yaşayanlarla kendi tutumlarını şekillendirirler. Bir kez bir tutumla özdeşleştikten sonra, bireylerin bu tutumları durumlarla karşı karşıya kaldıklarında genellikle bu sorunlar görülmemektedir. Ayrıca, bir bireyin tutumları, ergenlik döneminde karşılaşılan çeşitli olumlu ve olumsuz olaylar karşısında, dönemde ve akranlarının etkisi altında değişkenlik gösterebilir (Sivrikaya ve Kılçık, 2018).

Genetik mirasımız, içinde bulunduğumuz kültür, eğitim düzeyimiz, yaşanan pozitif ve negatif olaylar, tecrübelerimiz, tutumlarımız ve önyargılarımızı şekillendirmekte. Önyargı, genellikle duygusal temellere dayanan olumsuz bir yargıdır ve çoğunlukla çocukluk döneminden itibaren edinilmeye başlanır. Bu nedenle ki, çocukların duygusal gelişimleri erken yaşlardan itibaren desteklenmeli gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Önyargılar bireyin hatalara düşmesine yol açar ve gerçekleri görmesini engelleyen bir durumdur. Bir konuda tutum belirlerken, dikkatli düşünmek, mantıklı akıl yürütmek ve karar verme sürecini bilinçli olarak ertelemek gerekir. Bu süreçte birkaç kez üzerinde düşünmek, sağlıklı bir tutum geliştirmeye yardımcı olmaktadır (Kasap, 2018).

Tutumların gelişimi ve işleyişi hakkında yapılan çalışmalar, bu kavramın bazı önemli özelliklerini ortaya koymaktadır. İlk olarak, tutumlar doğuştan gelen özellikler değildir; bunlar yaşantılar ve deneyimler sonucunda birey tarafından zamanla edinilir. Tutumlar geçici olmayıp, genellikle uzun süreli devamlılık gösterir ve birey ile obje arasındaki ilişkide belirli bir düzen sağlar. Bir birey bir obje hakkında tutum geliştirdiğinde, bu objeye karşı tarafsız kalmak zordur. Objelerle olan etkileşimler sonucunda, bu objeye yönelik olumlu veya olumsuz bir tutum şekillenebilir. Tutum, sadece anlık bir tepki değil, belirli durumlar karşısında tutarlı bir tepki verme eğilimi olarak görülür ve olumlu veya olumsuz davranışlara sebep olabilir (Deliceoğlu, 2018).

Tutumların oluşturulması, değiştirilmesi ve değerlendirilmesi, sosyal psikolojinin en önemli temalarından biridir. Tutum, gözle görülemeyen, fakat belirli davranışsal belirtiler aracılığıyla çıkarılan teorik bir değişken olarak tanımlanır. Bu değişken, sosyal psikolojinin inceleme alanlarından biri olup, birçok farklı açıdan tanımlanmıştır.

Katz'a göre tutum kavramı, "bireyin bağılı olduğu değerler dizgesine bağılı olarak bir simgeye, bir nesneye, bir kişi veya dünyayı iyi ya da kötü, yararlı ya da zararlı yönleriyle algıladığı bir ön düşünme biçimi" olarak tanımlamaktadır (Eroğlu, 2018: 93).

Sherif'e göre tutum ise, "psikolojik bir sürecin herhangi bir değer yargısıyla belirlenmiş bir nesne veya duruma ilişkin olarak bireyin olumlu mu yoksa olumsuz bir duygusal tepki vereceğini belirleyen oldukça sürekliliğı olan bir hazır olma durumu" şeklinde tanımlamaktadır (Eroğlu, 2018: 95). Eserpek'e tutumu;

"İnsan parçası olduğu toplumda ve sosyal gruplarda diğer insanlarla etkileşim ürünü olan karmaşık bir varlıktır. İnsan doğduğu andan itibaren hem fizik hem de sosyal çevresiyle etkileşime girmekte ve etkileşme durumunun beklentileri yönünde kişilik özellikleri, tutumlar, davranış biçimleri ve dünya görüşü geliştirecek yönde sosyalleşmektedir. Tutumlar dinamik, devamlı, teşvik edici ve güdüleyicidir. Tutumlar kişilerin düşünce, duyu ve davranışlarını etkileyerek onların yaşamlarına yön verir" tanımlamasını yapmaktadır (Dinç, 2019: 209).

Beden eğitimi derslerinin müfredatı, öğrencilerin fiziksel, motorik, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine yönelik hedefleri değerlendirme açısından önemlidir. Duygusal dalgalanmalar yaşayan sporcular, hazır oldukları halde bazen beklenen performansı sergileyemeyebilirler. Öğrencilerin derse karşı tutumları, dersin başarılı yürütülmesi ve hedeflere ulaşılmasında belirleyici olabilir. Olumlu tutumlar, öğrencilerin derslere aktif katılımını teşvik ederken, olumsuz tutumlar dersin verimini düşürebilir ve sorunlara yol açabilir (İlkin ve Akçınar, 2019).

Tutumlar, bireyle ilişkili olup doğrudan gözlemlenemeyen, ancak çeşitli yollarla tahmin edilebilen eğilimlerdir. Bunlar, bir kişinin gerçekleştirdiğı tüm eylemleri etkileyen önemli faktörlerdir. Her türlü çabanın içinde önemli bir rol oynarlar. Örneğın, bir kişinin tutumu, bir görevi nasıl yerine getireceğini şekillendirir ve bu tutum aynı zamanda etkinliğe başlama ya da devam etme kararını da etkiler (Erim, Doğan ve Ceyhun, 2019).

Tutumların oluşumunda aile, çevre ve yapılabilecek kişisel deneyimlerinin etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca, bireyin yaşının tutum oluşumunda kritik bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Özellikle çocukluk döneminde, 6-12 yaş aralığında, çoğı durumun anne ve babanın taklit edilmesiyle şekillendiğı, ergenlik döneminde (12-21 yaş arası) tutumların daha da belirginleştiğı ve ilk yetişkinlik evresinde (21-30 yaş arası) bu tutumların daha da belirginleştiğı belirtilmiştir (Duman vd., 2020).

Tutum, bir düşünceye, nesneye ya da kişiye yönelik olarak olumlu veya olumsuz tepkilere dayalı bir duygusal gidişat olarak ortaya çıkabilir. Birey, bir olay ya da nesne ile karşılaştığında olumlu bir tutum sergilendiğinde, bu durum ile ilgili olarak alınan kararın

olumlu olma ihtimali güçlü. Aynı şekilde, tutum olumsuz olduğunda, ortaya çıkan kararın da olumsuz olma olasılığı artar. Bu durum, gelecekte yaşanacak mutluluk ya da kesintili hissetmelerine neden olabilir (Kaya, 2020).

Tutum, bireylerin hayatta kaldıkları olaylara ve özelliklere karşı geliştirilmiş, kalıcılık verme özelliği olarak ortaya çıkabilir. Spora karşı olumlu bir tutum, gençlerin üremelerini ve dayanıklılıklarını artırmanın yanı sıra, ruhsal sıkıntıların iyileşmesine de katkı sağlar. Tutum, bireyin bir nesneye karşı geliştirilmiş olumlu ya da olumsuz değerlendirmelerinin şekillenmesi olarak da sınıflandırılır. Beden eğitimi ve spor derslerinin içeriği, uygulanan biçimler ve okul ortamının, tutumlarını önemli ölçüde genişlediği görülmektedir (Kayapınar ve Zilan, 2024).

2.3.1 Tutumun Öğeleri

Tutum, bireylerin çevrelerinde meydana gelen olaylara, nesnelere ve soyut kavramlara karşı belirli fikirlere, çözümlere ve bu doğrultuda tepkiler verirler. Bu eğilimlerin, bireylerin bir durumu veya konunun nasıl algılanıp değerlendirileceğinin önemli unsurlardan biridir. Tutum yalnızca somut nesnelerle ilgili değildir; soyut kavramlara dönüştürülmesi de tutumlarının şekillendirilmesinde etkili bir rol oynar. Örneğin, etik değerler, adalet anlayışı, mutluluk ya da üzüntü gibi kavramlar, kişinin yaşam deneyimlerine bağlı olarak farklı anlamlar kazanılabilir. Bireyin yaşantıları, içinde barındırdığı sosyal çevre ve edindiği bilgiler, bu bakış açılarının oyunlarına veya pekişmesine neden olabilir (İnceoğlu, 2011).

Bir bireyin düşünce, duygu ve davranışlarını sürekli ve sistemli bir şekilde etkileyen eğilimlerini ifade eden tutumlar, genellikle bilişsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç ana öğeden oluşur. Bu öğeler, yerleşmiş ve güçlü tutumları karakterize eder ve genellikle birbirleriyle uyum içindedir. Bir konuya ilişkin bilgiler (bilişsel öğe) eğer pozitif bir bakış açısı gerektiriyorsa, birey bu konuya duygusal olarak da olumlu yaklaşır (duygusal öğe). Bu olumlu tutum, kelimelerle veya davranışlarla (davranışsal öğe) dışa vurulur. Tutumların bu bileşenleri arasında genelde bir iç tutarlılık olduğu kabul edilmiştir (Sandıkçı, 2011).

Tutumlar, bireylerin belirli nesneler, kişiler, gruplar, kurumlar veya düşüncelere karşı gösterdikleri eğilimleri ifade eder ve üç temel bileşenden oluşur: bilişsel, duygusal ve davranışsal. Bilişsel bileşen, bir konu hakkında sahip olunan bilgi ve inançları içerir. Örneğin, bir öğrencinin okulda zorbalığın kabul edilemez olduğuna dair inançları bu bileşene aittir. Duygusal bileşen, bireyin belirli bir durum veya düşünce karşısında hissettiği

duygusal tepkilerdir. Zorbalık yapan birini gördüğünde öğrencinin yaşadığı üzüntü veya öfke bu bileşeni yansıtır. Davranışsal bileşen ise, düşünceler ve duygular sonucunda ortaya çıkan eylemlerdir. Öğrencinin, zorbalık yapan bir arkadaşını yetkililere bildirmesi veya ona müdahale etmesi bu bileşeni örnekler. Bu üçlü yapı, bireylerin tutumlarının nasıl oluştuğunu ve bu tutumların davranışlara nasıl dönüştüğünü anlamak için kritik bir çerçeve sunar. Bu anlayış, özellikle eğitim alanında, öğrenci davranışlarını yönlendirme ve iyileştirme çabalarında temel bir rol oynar (İslam, 2019).

“İnsanların tutumları, gelen özellikleri olmayıp, çevreleriyle etkileşimleri ve deneyimleri sonucunda oluşur. Toplumsal yaşamda bireysel, kültürel normlar ve sosyal bağlamların oluşumu bu tutumları kazanır ve değiştirir. Kalıcı nitelikte olan tutumlar, bireyin belli bir süre boyunca düşünce ve davranışlarında istikrar sağlar. Tutumların içeriği, bireysel bir nesneye aktarılmakta zorlanabilir ve bu nesnenin özellikleri algıları diğer nesnelerle sonuçlarla sonuçlanır Tutum, yalnızca bir tepki biçimidir. Değil, belirli durumlara yönelik bir eğilim olarak ortaya çıkıyor.” (Sertkaya, Üren, 2021).

2.3.1.1. Bilişsel Öge

Zihinsel öfke, bireyin düşünce süreçlerinde kullandığı bir tür kategorizasyon yöntemi olarak anlaşılabilir. Başka bir ifadeyle, bu, alınan bilgilerin bireyin zihninde gruplara ayrılması sürecidir. Bu sınıflandırma sayesinde, bireyin farklı uyarıcılara verdiği tepkiler arasındaki belirgin farklar açıklanabilir. Her bir grup, belirli tepkileri tetikler ve bu da bireyin çeşitli durumlara olan yanıtlarının niçin farklılık gösterdiğini gösterir (İnceoğlu, 2000).

Zihinsel öge, bireyin düşünce işlemleriyle ilişkili olup, bu süreçlerin düzenlenmesi ve kategorize edilmesiyle alakalı bir kavramdır. Bu tür sınıflandırmalar, bireyin çeşitli durumlar, nesneler ve kişiler hakkındaki algılarını şekillendirirken, aynı zamanda farklı uyarıcılara verdiği tepkilerin de birbirinden ayrılmasına olanak tanır. Bu şekilde, zihinsel öge, bireyin çevresine ve karşılaştığı olaylara yönelik yanıtlarının çeşitliliğini ve özgünlüğünü belirleyen temel bir faktördür (İnceoğlu, 2004).

Kişinin bir tutum nesnesi hakkında sahip olduğu inançlar, bilgiler ve göstergeler bulunur. Bu, sistematik açıdan, tutumların yapılandırılmasını sağlar. Örneğin, bir kişinin spor yapması sağlıklı olması inanması, bu kavramsal temsili bir örnektir (Kağıtçıbaşı, 2010).

Tutumlar, düşünceler ve inançlar arasında pek çok benzerlik bulunur ve bunları birbirinden ayırmak genellikle zor olabilir. Her üçü de tepkisel davranış biçimleri olarak öğrenilir. Eğer bu üç kavram bir hat üzerine konumlandırılacak olsa, düşünceler ve inançlar çizginin iki ucu olarak belirlenirken, tutumlar ise merkezde yer alır. Tutumlar, düşüncelere göre daha kalıcı ve köklü bir yapıya sahiptirler, ayrıca inançlar kadar derin ve saklıdır. İnançlar ile tutumlar arasında belirgin bir uyum vardır ve tutumlar, destekleyici inançlardan doğal bir şekilde türetilmiş gibi görünür (Tavşancıl, 2010).

Bireyin bir nesne veya olaya yönelik tutumu, onun hakkındaki bilgi, fikir ve inançlarından meydana gelir. Bu inançlar, kişinin olayla doğrudan etkileşime geçmesi sonucu oluşabileceği gibi, diğer insanlar, medya, eğitim gibi faktörler aracılığıyla da şekillenebilir. Bu etkileşimler, çeşitli bilgilendirme yollarıyla gerçekleşir ve kişinin tutumunu belirleyen önemli unsurları olduğu görülebilir (Abbasoğlu, 2011).

Birey, çevresel etkileşimlerde kendi zihinsel yapılanmasını kullanarak, çevresindeki sayısız uyarıcıyı işler. Bu uyarıcılar arasındaki farklar bazen net olmayabilir ve bireyin algılama yeteneği bu farkları her zaman ayırt edemeyebilir. Bu durumda birey, uyarıcıları öncelikle kategorilere ayırır ve bu kategoriler arasında bağlantılar kurar. Bu tür bir gruplama veya sınıflandırma, bireyin çevresine verdiği tepkileri basitleştirir ve çevreye adaptasyonunu destekler. Böylece, zihinsel sınıflandırma süreci, bireyin çevresel uyarıcılara daha etkili bir şekilde yanıt vermesine olanak tanır ve genel uyum sürecine katkıda bulunmaktadır (İnceoğlu, 2011).

Bir konu hakkında sahip olunan bilgilere işaret eder. Bir birey, ilgili konu veya konular grubu hakkında bilgiyi doğrudan deneyimleyerek veya dolaylı yollarla edinebilir. Konuyla ilgili bilgiler ne kadar gerçekçi ve doğru temellere dayanırsa, o konu hakkındaki tutumlar o kadar kalıcı ve sağlam olur. Eğer bilgilerde bir değişiklik olursa, bu durum tutumda da değişikliğe yol açtığı görülmektedir (Karadağ, 2012).

Bu faktör, bireyin belirli bir nesne veya konuya karşı olan inançlarını yansıtarak, kişinin bilgiye dayalı gelişim sürecinin bir ürünüdür. Eğer bir konuda olumsuz bir tutum varsa, bu konuyla ilgili olumsuz inançlar da genellikle kaçınılmazdır. İnançlar, tutumların duygusal boyutlarını destekleyen sözel ifadeler olarak ortaya çıkacaktır (Eroğlu, 2018).

2.3.1.2. Duyuşsal Öge

Çevresel bilgilerin, duyuların ve deneyimlerin kategorize edilmesi, bu kategorilerin olumlu veya olumsuz olaylarla ve hedeflerle ilişkilendirilmesi söz konusudur. Bu tür bir ilişki, tutumun duygusal bileşenini oluşturur. Bir bireyin belirli bir konuya yönelik olumlu veya olumsuz hisleri, geçmiş deneyimlerine dayanır. Bir birey eğer belirli bir uyarıcıya karşı olumlu veya olumsuz bir duygusal tepki göstermişse, bu, bireyin bu uyarıcılarla önceden karşılaşmış ve onları içselleştirmiş olduğunu gösterir. Birey, bu uyarıcılara karşı anımsadığı duygusal tepkilerle yanıt verir. Bu yüzden, bu konudaki tutumları da aynı şekilde olumlu veya olumsuz olacaktır (İnceoğlu, 2000).

Bireyin duygusal yapısı, değerler sistemiyle derinlemesine bağlantılıdır. Bir birey, nesne veya kişilerle etkileşime girdiğinde, bu değerler sistemi onun ilişkilerini şekillendirme biçimini büyük ölçüde etkiler. Duygusal ve davranışsal ögeler arasında ise önemli bir ilişki mevcuttur. Burada, davranışsal öge sıklıkla duygusal ögenin bir sonucu olarak görülür; dolayısıyla gözlemlenen davranışlar, duygusal ögenin elle tutulur bir ifadesi olarak ortaya çıkar (İnceoğlu, 2004).

Tutum, bireyler arasında farklılık gösteren ve sadece gerçeklerle izah edilemeyen bir hoşlanma veya hoşlanmama durumunu belirler. Örneğin, beden eğitimi derslerine karşı olumlu bir tutuma sahip bir kişi bu dersleri zevkli bulabilir ve katılmaktan keyif alabilir. Buna karşın, beden eğitimi derslerine negatif bir tutumu olan bir kişi ise, bu derslerde sıkılabileceği veya spordan hoşlanmayabileceği gibi olumsuz duygular yaşayabilir. Bu örnekler, tutumların duygusal boyutunu ve kişisel eğilimlerin nasıl farklı tepkilere yol açabileceğini gösterir (Özyalvaç, 2010).

Kişinin tutum nesnesine karşı gösterdiği duygusal tepkileri içerir. Sevgi, nefret, öfke veya mutluluk gibi duygular, bu duygun duygusal duygusallığı temsil eder (Cüceloğlu, 2016).

Tutumların bireyden bireye değişkenlik göstermesi, somut gerçekliklerle tam olarak açıklanamaması ve kişilerin belirli bir duruma karşı sevgi ya da nefret hissetmeleri, tutumların duyuşsal ögesiyle bağlantılıdır. Bu öge, bireyin kişilere, olaylara veya nesnelere yönelik duygusal tepkilerini içerir ve tutumların devamlılığını ve itici gücünü belirler. Örneğin, bir futbol hayranının favori oyuncusunun gol atışını coşkuyla karşılaması ya da yaralanmasına üzülmesi, bu duyuşsal bileşenin göstergelerindendir. Aynı şekilde, birisinin sigara içilirken hissettiği rahatsızlık veya öfke de tutumun duygusal boyutunu yansıtır (Aydın, 2021).

2.3.1.3. Davranışsal Öge

Tutum, bireyin bir nesneye, kişiye ya da duruma yönelik olarak geliştirdiği, gözlemlenebilir ya da gözlemlenmek üzere olan duygu, düşünce ve davranış eğilimlerinin bütünüdür; kişinin tutum nesnesine karşı gösterdiği ya da göstermek üzere olduğu tepkiler bu eğilimler doğrultusunda şekillenir. Örneğin, sporun faydalı olduğunu düşünüyor ve bu aktiviteden keyif alıyor, bir kişiyi düzenli olarak spor yaptığını teşvik ediyor; bu da davranışsal durumun bir göstergesidir (Karasar, 2004). Tutumun varlığı, yalnızca bu tutumu yansıtabilecek belirgin davranışlar gözlemlendiğinde anlaşılabilir. Eğer bir tutum konusunda herhangi bir davranış gözlemlenmiyorsa, bu durumda tutum, çevredeki bireyler tarafından bilinemez ve gözlemlenemez. Bu yüzden, psikolojik açıdan tutumu değerlendirirken, davranışsal göstergelere özellikle dikkat edilir (İnceoğlu, 2004).

Duygusal davranış, bir tutum nesnesinin hoş veya hoş olmayan bir durumla ilişkilendirilmesinden kaynaklanır. Öte yandan, normatif davranış, neyin doğru davranış olduğuna dair inançlara dayanır. Bu tür davranışlar, küçük grupların veya alt kültürlerin birey üzerindeki etkilerini yansıtır. Eğer bir bireyin ait olduğu grup veya alt kültürde bir davranış doğru kabul ediliyorsa, birey bu davranışı kişisel olarak hoşlanmasa bile sergileyebilir (Tavşancıl, 2010).

Bu durumda, davranışsal öge, insanların belirli bir uyarıcı grubuna nasıl tepki verdiklerini gösteren davranış eğilimlerini temsil eder. Bu eğilimler, konuşmalar veya diğer bedensel hareketler aracılığıyla izlenebilir. Bu davranışlar aynı zamanda bireyin alışkanlıklarını, normlarını ve doğrudan ilgisi olmayan diğer tutumları da yansıtabilir. Bu yüzden, davranışsal faktörleri ele alırken, duygusal ve normatif (kuralsal) davranış türlerini birbirinden ayırmak önem taşır. Duygusal davranışlar, bir tutum nesnesinin hoş giden veya rahatsız edici bir durumla bağlantılı olarak gelişir. Normatif davranışlar ise, doğru kabul edilen davranış biçimlerinin ne olduğu yönündeki inançlara dayalıdır (İnceoğlu, 2010).

Davranışsal bileşen, bir bireyin belirli bir uyarıcı veya uyarıcı grubuna yönelik tutumlarını ve bu tutumlara karşı gösterdiği eğilimleri ifade eder. Bu eğilimler, sözel ifadeler veya diğer fiziksel eylemler aracılığıyla izlenebilir. Bu davranışlar, bireyin alışkanlıklarından ve normlarından etkilenir ve bazen doğrudan ilişkili olmayan diğer tutumlar tarafından da şekillendirilir. Bu yüzden davranışsal bileşenleri tartışırken, duygusal ve kuramsal davranışları birbirinden ayırt etmek önemlidir (İnceoğlu, 2011).

Davranışsal uyaranlar, belirli bir topluluğun benimsediği görüşlere karşı gösterilen davranış eğilimlerini ifade eder. Bu eğilimler genellikle sözler veya fiziksel hareketlerle ortaya çıkar. Bireyin davranışları, kişisel alışkanlıklarının, toplumsal normların ve ilgili olmayan diğer tutumların etkisi altındadır. Bu nedenle, davranışsal öğeleri değerlendirirken duygusal ve normatif davranışı ayırmak önemlidir. Duygusal davranışlar, tutum objesini hoş veya hoş gitmeyen bir durumla ilişkilendirme sonucunda ortaya çıkar. Normatif davranışlar ise, doğru davranışın ne olduğuna dair inançlara dayanır ve genellikle küçük gruplar veya alt kültürlerin bireysel davranışlarını etkiler (Tavşancıl, 2018).

2.3.2 Tutumların Oluşumu ve Gelişimi

Tutumlar, hayatımız boyunca değişebilir. Kişinin yakın çevresi, özellikle yaşamın erken dönemlerinde, tutumlarının oluşumunda önemli bir rol oynar; ancak bu tutumlar, kişinin bilgi düzeyine, sosyalleşme süreçlerine ve yaşam deneyimlerine bağlı olarak çeşitli değişkenlere tabi olabilir (İnceoğlu, 2010).

Çocuklar büyüdükçe, ebeveynlerinin etkisi azalır ve genellikle ergenlik dönemiyle birlikte diğer sosyal etkenlerin önemi artar. Tutumların büyük bir kısmı 12 ile 30 yaşları arasında şekillenir ve genellikle bu dönemde pek değişmez; bu süreç, tutumların belirlendiği kritik bir periyottur. Bu süreçte, tutum oluşumunda belirleyici olan üç önemli faktör vardır: akranlar, medya ve diğer bilgi kaynaklarıyla sağlanan eğitim (Tavşancıl, 2010).

Tutumların temeli çocukluk dönemine dayanır ve genellikle deneyimler, pekiştirme, taklit ve sosyal öğrenme yoluyla şekillenir. Ancak, anne-babaların rolü bu tutumların oluşumunda önemlidir. İlkokul çağındaki çocuklar, tutumlarını açıklarken sık sık anne veya babalarının sözlerine atıfta bulunurlar. İnsanlar belirli tutumlara doğuştan sahip olabilirler, ancak gözlem, operant koşullama ve sosyal deneyimler gibi çeşitli öğrenme yöntemleriyle bu tutumlar gelişir. Tutumlar değişime karşı direnç gösterebilir, ancak yeni bilgi ve deneyimlerle zamanla değişebilirler. Tutum değişiminde, tutamaz davranış sergilemek ve ikna edici iletişim süreçleri etkilidir (Tavşancıl, 2018).

Çocuğun doğumuyla birlikte, çevresindeki insanlara, nesnelere ve olaylara karşı olan ilgisi, tutum gelişimine doğrudan etki eder. Bu dönemdeki tutumların oluşumunda en önemli etkenlerden biri anne ve babadır. Zamanla, anne-baba etkisi azalırken çevre ve sosyal ilişkilerin etkisi artmakta olduğu görülmektedir (Gökdağ, 2018).

Tutumların genellikle ergenlik döneminde, yaklaşık 12 ile 21 yaş arasında şekillendiği ve ergenlik dönemi sona erdikten sonra, 21 ile 30 yaş arasında nihai halini aldığı ve genellikle kalıcı olduğu bilinmektedir. Ayrıca, genellikle ergenlik dönemleriyle çakışan üniversite yıllarında, bireylerin deneyimlerine bağlı olarak tutumlarında bazı değişiklikler yaşayabileceği bilinmektedir. Bu nedenle, üniversite deneyimlerinin öğrencilerin olumlu tutumlar edinmesi yönünde yönetilmesinin önemi, sistem yöneticileri tarafından dikkate alınmalıdır (Türegün, 2019).

2.3.3. Tutum ve Davranış İlişkisi

Tutumlar, başka bir deyişle, bireyin kendini tanıyarak nesnelere, durumlara ve diğer bireylere yönelik farklılıklar, tanıtımlar, niyetlerini ve davranışlarını veren özet psikolojik yapılar olarak sunulabilir. Güçlü bir silahtır (Feldman, 1996).

Kağıtçıbaşı (2005)'na göre; tutumu etkileyen önemli değişkenlerden birisi de öz yeterlidir. “Özyeterlik” Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı içerisinde yer alan temel kavramlardan biridir ve Bandura (1977) özyeterlik inancını, “bireyin olası durumlar ile başa çıkabilmesi için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceğine ilişkin inancı” olarak aktarmaktadır (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2004).

İnsan davranışlarının tutumlar tarafından etkilendiği yaygın bir kabuldür. Ancak tutum ile davranış arasında her zaman kesin bir bağlantı sağlamak mümkün olmayabilir. Aynı tutumun farklı kişilerde veya çeşitli durumlarda benzer davranışlar sergilemesi beklenemez. Eğer bir yönetici, astlarının veya içsel ve dışsal çevreden etkilenen diğer unsurların davranışlarını tahmin etmek istiyorsa, bu kişilerin tutumlarını ölçmeye yönelik çabalar göstermelidir (Şimşek vd., 2015).

Tutumlar, diğer psikolojik değişkenler gibi, doğrudan gözlemlenemeyen teorik değişkenlerdir ve genellikle sözlü ifadeler veya davranışsal göstergeler aracılığıyla tanımlanır. Bireyin bir dizi davranış ve tepkisinden çıkarılan bu tutumlar, belli davranışları yansıtır. Tutumların analizi, bu tutumların ilgili davranışları nasıl etkilediğini anlamamız açısından kritik öneme sahiptir. Dolayısıyla, tutumlar, davranışları yönlendiren faktörler olarak görülebilir ve davranışlarda değişiklik yapmak isteyen araştırmacılara değerli bir başlangıç noktası sunar (Tavşancıl, 2018).

Psikoloji disiplinine göre, davranış, insanların, hayvanların ve bitkilerin dışarıdan gözlemlenebilen tepkileri olarak tanımlanır. Bu tepkiler, organizmanın dışarıdan gelen uyarıcılara verdiği yanıtlardır. Sosyoloji açısından ise, davranış, bir toplum içinde yaygınlaşmış ve geleneksel hale gelmiş, birbirine benzer toplumsal hareket şekilleri olarak ifade edilir (Gökdağ, 2018).

Tutumlar, olumlu veya olumsuz olarak nitelendirilir. Olumsuz tutum, bir nesne veya fikre karşı olumsuz davranışlar beslemek, bu nesne veya fikri reddetmek, tanımamak ya da sevmemek şeklinde ifade bulur. Buna karşılık, olumlu tutum ise bir nesne veya fikre olumlu davranışları beslemek, onu Bir durumun olumlu veya olumsuz olması, aktivitenin zorluğunun, fiziksel ortamın, öğretmenin yaklaşımının, öğretim teknolojisinin, arkadaşların ve eşlerin uygulamadaki rollerinin ve aktivitenin oluşum şekli gibi birçok faktöre bağlıdır (Alpkaya ve Çoknaz, 2018).

2.4. Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Tutum

Sungar vd., (2000) tarafından ilköğretim okullarında beden eğitimi ve spor derslerinin verimliliği üzerine yapılan bir araştırmada, okulların bu derslere yönelik uygulamaları incelenmiştir. Araştırma bulguları, ilköğretim okulu müdürlerinin beden eğitimi derslerine önem atfettiklerini ve bu derslerin etkin bir şekilde yürütülmesinde okul yönetiminin kritik bir rol oynadığını ortaya koymuştur (Sungar vd., 2000).

Taşmektepligil vd. (2006) tarafından yapılan bir araştırmada, haftalık beden eğitimi ders sürelerinin, genel ve özel derslere ulaşmak için yetersiz olduğu tespit etmiştir. Araştırma, birçok öğrencinin beden eğitimi ve spor derslerine aktif olarak katılmadığını ortaya koymaktadır. Ancak derslere karşı olumsuz tutum sergileyen öğrencilerin, bu durumun temel nedeni olarak ders içeriğinin monotonluğundan şikâyet ettikleri belirlenmiştir. Yıllık ders planlarını hazırlarken bilgilerini aldıklarında daha fazla zaman ayırdıkları, okul yönetimlerinin ise sportif faaliyetlerine yeterli destek sağlamadığı ve bu okul durumlarının yeterli derslere sahip açık yol açıldıkları tespit edilmiştir (Taşmektepligil vd., 2006).

Aile desteği, bir çocuğun tutumunu şekillendirmede kritik bir rol oynar. Ebeveynlerin eğitim süreçlerine gösterdikleri ilgi ve verdikleri destek, çocukların okula olan motivasyonlarını güçlendirir ve olumlu bir tutum benimsemelerine yardımcı olur (Hünük, 2006).

Bu durumda, öğrencilerin motivasyonlarının azalması ve fiziksel aktivitelere olan ilgilerinin düşmesi muhtemeldir. Negatif bir tutum sergileyen öğrenciler genellikle derslerden az fayda görürler ve bu durum hem kendi kişisel gelişimlerini hem de sınıfın genel atmosferini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu gibi sorunları aşmak için beden eğitimi programları daha çekici ve çeşitli hale getirilebilir. Örneğin, dersleri daha eğlenceli kılmak için oyun bazlı yöntemler uygulanabilir veya öğrencilere farklı sporlar ve aktiviteler arasından seçim yapma fırsatı tanınabilir. Ayrıca, beden eğitimi derslerinin önemini anlatan eğitici içeriklerle öğrencilerin bu derslere olan ilgisi artırılabilir (Güllü ve Güçlü, 2009).

Beden eğitimi dersleri, genel eğitimin önemli bir parçası olarak, öğrencilerin kişisel ve toplumsal sağlığa katkıda bulunan gelişimlerine destek olur. Bu dersler, öğrencilere fiziksel aktivitelere olumlu bir bakış açısı kazandırarak hem bireysel yeteneklerinin hem de sosyal becerilerinin gelişimini teşvik eder. Bu süreç, eğitim sistemimizin daha entegre ve sağlıklı bir yapı kazanmasına yardımcı olur (Özyalvaç, 2010).

Beden antrenmanı ve spor, çocukların koşması, atlama, atlama, tırmanma gibi çeşitli aktiviteler sayesinde fiziksel güçlerini arttırmalarına yardımcı olmanın yanı sıra zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine de önemli katkılar sağlar. Türkiye'deki ortaokullarda beden eğitimi ve spor dersleri aracılığıyla, öğrencilerin edindikleri bilgi ve beceriler sayesinde hayat boyu sağlıklı ve aktif bir yaşam sürdürmeleri hedeflenmektedir. Aynı zamanda, elit sporcular için ilk adımlar okullarda atılır ve çocuklar ile spor yaparak enerjilerini sağlıklı bir şekilde kullanmaları teşvik edilir. Ortaokul beden eğitimi ve spor ders programlarını, ülkelerin yaşam boyu kullanabilecekleri hareket, aktif ve sağlıklı yaşam özelliklerini, kavram ve stratejilerini geliştirirken, aynı zamanda öz yönetimi, sosyal ve düşünme becerilerini de ilerleterek onları bir sonraki eğitim düzeyine kaydetme olarak açıklamıştır (MEB, 2013a).

Öğrencilerin beden eğitimine karşı tutumlarını değerlendirmek, öğretmenlere öğretim materyallerini zenginleştirme ve öğrencilerde beden eğitimi konusunda pozitif algılar geliştirme fırsatı sunabilir. Elde edilen bulgular gösteriyor ki, beden eğitimi derslerinde fiziksel etkinliklere pozitif yaklaşan öğrenciler, okul dışında da bu tür aktivitelere katılma olasılıkları daha yüksek olmaktadır (Hu vd., 2014).

Beden eğitimi ve spor dersleri, öğrencilerin fiziksel yeteneklerini geliştirmenin yanı sıra sosyal ve duygusal beceriler kazanmalarına da olanak tanır. Bu derslerde tutum, öğrenme sürecinin temel bir bileşeni olarak öne çıkar. Tutum, bireyin bir obje, kişi, yer veya olay

hakkında sahip olduğu önyargıları ve eğilimleri ifade eder ve bu, spor ve beden eğitimi bağlamında özellikle önemlidir. Olumlu bir tutum, öğrencilerin spor aktivitelerine katılımını artırır, iş birliği ve takım çalışmasını teşvik eder ve genel bir başarı hissi yaratır.

Araştırmalar, olumlu tutumun öğrencilerin fiziksel aktiviteye olan ilgisini ve devamlılığını artırdığını göstermektedir. Örneğin, Subaşı (2016) tarafından yapılan bir araştırmada, “Beden eğitimi derslerine olumlu tutum sergileyen öğrencilerin derse katılımının daha yüksek olduğu ve fiziksel aktivitelerde daha başarılı oldukları belirlenmiştir” doğal olarak beden eğitimi ve spor dersi, bu öğrencilerin sporla ilgili beceri ve bilgilerini geliştirmelerine olanak tanırken aynı zamanda sosyal becerilerini de pekiştirir (Subaşı, 2016).

İnsanlar hakları inançlarımız ve konulara ilişkin tutumlarımız, davranışlarımızı şekillendirir ve hangi etkinliklere katılacağımız, hangi hedefimizi belirleyeceğimiz ve neyi terk ettiğiniz konusunda rol üstlenir. Bu etkinliklerde, beden eğitim derslerine yönelik tutumlarımız, onların kendi otantik geri bildirimlerinin yansıtıldığı düşünülerek, bu tutumların incelenmesi büyük önem taşır (Yıldız ve Yaprak, 2018).

Beden eğitimi dersi, genel eğitim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal düzeyde mutlu, sağlıklı, ahlaklı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerine katkı sağlar. Ancak bu derslere yeterli önem verilmemesi, öğrencilerde sağlık risklerinin artmasına ve fiziksel yaşamsal kapasitelerinde olumsuz etkiler ortaya çıkmasına neden olabilir (Böke vd., 2020).

İnsanın, sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmanın kapsamlı bir şekilde odağında yer aldığı bir gerçektir. Günlük yaşamlarını sürdürebilmeleri için beslenme, güvenlik ve barınma gibi temel ihtiyaçların yanı sıra fiziksel aktivitelere katılmaları gereklidir. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin bu fiziksel hareketlerin meydana getirdiği, çünkü bu etkinliklerin bireylerin vücut yapıları, ruhsal durumları ve düşünce tarzı üzerinde olumlu etkileri olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, eğitim sistemi içinde diğer derslerden farklı bir niteliğe sahip olan beden eğitim dersleri, araştırmacıların ilgisini çekmiş ve bu derse yönelik tutumların farklı değişkenler açısından incelendiği görülmektedir. Karadağ (2012); Zengin (2013); Erkol (2015); Keskin (2015); Uluşık (2015); Cimilli (2017) tarafından yapılan araştırmalar, eğitimde istenilen başarıya ulaşılabilmesi için, beden eğitiminin taşıdığı değer ve işlevin daha iyi anlaşılması ve bu derse yönelik olumlu tutumların geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekilmektedir. Beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumlu ya da olumsuz tutumların,

derinlemesine başarılı bir şekilde sürdürülmesi ve hedeflenen başarıya ulaşmasında önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir.

“Planlı bir biçimde düzenlenmiş beden antrenmanı ve spor dersleri, fiziksel kapasitelerini artırırken, sağlık konusunda bilinç kazanmalarını ve etkili iletişimlerini geliştirmelerini sağlar. Ayrıca, bu olayların sosyal yeterliliklerine ve yaşam boyu kullanılabilirliklerine destek olur” (Özel ve Dalkılıç, 2022).

Okullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri, birçok sorumluluğun yanı sıra, öğrencilerin spora yönelmesini sağlama açısından da kritik bir rol üstlenmektedir. Özellikle öğrencilerin sporla ilk temaslarını okulda gerçekleştirilen çeşitli sportif etkinlikler ve sınıflar arası organizasyonlar yoluyla kurmalarında öğretmenlerin etkisi büyüktür. Bu bağlamda, öğretmenlerin öğrencileri spora kazandırma süreçlerindeki katkıları, onların eğitimdeki işlevsel önemini açıkça ortaya koymaktadır (Çetin ve Turan, 2024).

2.5. Yapılan İlgili Araştırmalar.

Chung ve Philips'in (2002) yılındaki çalışması, Amerika Birleşik Devletleri ve Tayvan'daki fiziksel eğitim çalışmalarına karşı tutumlarını çeşitli faktörlere göre değerlendirmeyi hedeflemiştir. Bu araştırma, her iki ülkede de bu derslere yönelik tutum farklılıklarını ortaya koymuş ve ayrıca cinsiyetlerin, fiziksel eğitime olan yaklaşımlarının nasıl olacağını ortaya koymuştur.

Alparslan (2008) tarafından yılında yapılan bir araştırmada, ortaöğretimde okuyan öğrencilerin, beden eğitimi derslerinde öğretmenlerinin uyguladığı yöntemlere dair algılarını ve bu dersle ilgili kişisel tutumlarını ortaya koymuştur. Araştırma, öğrencilerin yaşları arttıkça beden eğitimi dersine olan ilginin azalma eğiliminde olduğunu bulmuştur. Spor lisansına sahip öğrenciler derse daha olumlu karşılarken, cinsiyet farklılıklarının bu algılarda belirgin bir rol oynamadığı görülmüştür.

Çamlıca'nın 2008 yılında Ankara'da gerçekleştirdiği bir araştırmada, ortaöğretim düzeyinde beden eğitimi ve spor dersine yönelik kapsamlı bir inceleme yapılmış ve bu derse ilişkin beklentiler değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğrenciler genel olarak haftalık beden eğitimi ve spor ders saatini yeterli bulmakla birlikte, dersin fiziksel, sosyal ve psikolojik açıdan beklenen katkıları tam anlamıyla sağlayamadığını belirtmişlerdir. Ayrıca,

farklı okullarda eğitim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin deneyimlerinin ve beklentilerinin çeşitlilik gösterdiği ortaya konulmuştur.

İmamoğlu'nun 2011 tarihinde yaptığı çalışma, lise çağındaki gençlerin fiziksel eğitim derslerine olan tutumlarını, spor yapanlarla yapmayanlar arasında karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Çalışma, 558 öğrencinin katılımıyla yapılmış ve fiziksel aktivite düzeylerinin derslere olan ilgileri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Sonuçlar, aktif spor yapan öğrencilerin fiziksel eğitime daha olumlu baktıklarını ortaya koymuştur, bunun yanı sıra, öğretmen desteğinin öğrencilerin motivasyonunu artırdığı ancak sosyal çevrenin etkisinin minimal olduğu gözlenmiştir.

“Denizli’de yapılan bir araştırmada 2011 yılında Çelik ve Pulur’un yürüttüğü ve öğrencilerin, orta öğretimde beden eğitimi ve spor dersine yönelik bakış açılarını analiz edilmiştir. Sonuç olarak okuldaki öğrencilerin tutumları üzerinde etkili olmadığı, ancak aile içinde spor yapan bireylerin tutumlarının daha olumlu olduğu belirlendiği görülmüştür.”

“2011 yılında Özkan’ın yaptığı araştırmada, lisede beden eğitime yönelik bakış açılarını çeşitli değişkenler temelinde ele almıştır. Çalışmanın sonuçları, okul türü, yaş grubu veya eğitim düzeyine göre tutumlarında önemli bir fark olmadığı. Beden Eğitime yönelik algıyı değiştirebilecek şekilde tespit edilmiştir.”

Balyan ve ekibinin 2012 yılında gerçekleştirdiği çalışma, ortaokul seviyesindeki öğrencilerin fiziksel eğitim derslerine yönelik tutumlarının kişisel ve sosyal yetkinlikler üzerindeki potansiyel etkilerini araştırmıştır. Çalışmada, öğrencilerin fiziksel eğitime olan genel yaklaşımları ile bu dersin sosyal beceri ve öz yeterlik algıları arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçları, bu iki özellik arasında cinsiyet açısından belirgin farklar olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, çeşitli spor aktivitelerinin bu ders üzerine algıları değiştirme konusunda önemli bir etkiye sahip olmadığı saptanmıştır.

2012’de yapılan bir çalışmada, Gürbüz ve Özkan, ilköğretimin ikinci kademelerinde beden eğitim derslerine olan tutumlarını araştırmışlardır. Çalışmada, 458 öğrenciyle yapılmış ve tutumlarını kullanmak için bir ölçek kullanılmıştır. Sonuçlarda, büyük çoğunluğun bu sorunlara karşı olumsuz bir tutum sergilendiği ortaya çıktı ve bölgedeki cinsiyetler, sınıf düzeyi veya genel performans arasında herhangi bir tutum farklılığı gözlemlenmemiştir.

Aras tarafından 2013 yılında gerçekleştirilen bir araştırmada, Kars’taki ilköğretim okullarının ortaokul kademesinde okuyan öğrenciler ve bu okullarda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, dersle ilgili düşünceleri ve tutumları değerlendirilmiştir. Araştırma

sonuçlarına göre, okulların çoğunda spor salonu eksiklikleri gözlenmiştir. Ancak, öğrencilerin beden eğitimi derslerine olan ilgisi yüksek bulunmuştur. Öğretmenler arasında yeni göreve başlayanların oranı yüksek olup, bu bireyler kendilerini mesleki açıdan yetkin olarak görmüşlerdir. Sınıfların genelde kalabalık olmadığı ve öğrencilerin bu dersi ilerleyen eğitim yıllarında da almaya istekli oldukları belirlenmiştir. Ayrıca eğitim programının hedeflerine kısmen ulaşıldığı ve öğrenci katılımının yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Keskin'in 2015 yılında gerçekleştirdiği çalışmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının genel olarak orta seviyenin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Tutumların cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği, ancak sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik yetenek algılarının arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca, sosyo-ekonomik düzeyin tutumlar üzerinde etkili olduğu; daha gelişmiş bölgelerde yaşayan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı daha olumlu tutumlar sergilediği görülmüştür. Bununla birlikte, kadın beden eğitimi öğretmenlerinin derslerine katılan öğrencilerin tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu; ancak öğrencilerin spor geçmişi ya da deneyiminin tutum üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin öz-yeterlik düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin öz-yeterlik puanlarının, kız öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi yükseldikçe öz-yeterlik algısında düşüş yaşandığı da dikkat çekmiştir. Ayrıca, sosyo-ekonomik düzeyin artışı ile öğrencilerin öz-yeterlik düzeylerinde olumlu bir değişim olduğu tespit edilmiştir. Özellikle kız öğrencilerin, beslenme derslerine katılımlarıyla ilişkili olarak daha yüksek düzeyde öz-yeterlik sergiledikleri anlaşılmıştır. Tutum değişkeni ile öz-yeterlik arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuş, tutumların öz-yeterlik üzerindeki etkisinin toplam varyansın yaklaşık %11'ini açıkladığı ortaya konmuştur.

Böke vd. (2019) lise öğrenimi gören öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarına yönelik yapmış olduğu çalışmada cinsiyet değişkeninin önemli ölçüde etki etmediği sonucuna ulaşmış olup sonuç olarak da erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla tutumlarında az da olsa bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, mevcut bir durumu öznel müdahalelerden uzak bir şekilde tanımlamayı hedeflediği için tarama modeli yöntemi temel alınmıştır. Araştırmada ele alınan olgu, birey ya da nesne, bulunduğu ortam ve koşullar içinde detaylı bir şekilde gözlemlenmiş ve herhangi bir dış etkileşimden bağımsız olarak incelenmiştir. Süreç boyunca, incelenen unsurlar üzerinde değişiklik yapılmamış, durumlar olduğu haliyle ele alınmıştır. Bu yöntem, araştırma bulgularının tarafsız ve güvenilir bir biçimde belirlenmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini 2024-2025 Eğitim Öğretim yılında Aksaray İl Milli Eğitime bağlı 492 kız 445 erkek olmak üzere toplam 937 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma grubunu oluşturan öğrenciler rastgele random metoduna göre seçilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla uygulanan anket iki kısımdan oluşmaktadır. Anketin ilk kısımda katılımcı öğrencilere sınıfı, cinsiyeti, doğum yılı, okul takımında yer alma durumu, okulunda spor salonu olma durumu, spor salonunu kullanma durumu ve süresi, okulunda olmasını istediği spor branşı olmak üzere 7 sosyo-demografik soru sorulmuştur. İkinci kısımda ise, öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumun belirlenmesi amacıyla Mehmet KARAKILIÇ tarafından 2009 yılında geliştirilen geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış olan “İlkokul Öğrencileri İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Kullanılan bu ölçekte Beden Eğitimi ve Spor Dersine karşı tutumu

belirlemek hedefi ile geliştirilen KTK kapsamındaki dereceleme toplamıyla ölçekleme tekniği ve ÖÖK kapsamında ATM'yle madde seçimi yapıp ortak otuz tutum cümlesinden oluşturulmuş olup nihai ölçeğin 426 ilköğretim öğrencisine uygulanması sonucunda elde edilen ham puanlarından hesaplanan Cronbach alpha katsayısı ,937 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar “İlköğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu araştırmada da Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı 0,941 olarak bulunmuştur. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı sıfır değerine yaklaştıkça güvenilirlik düzeyi azalmakta, bire yaklaştıkça güvenilirlik düzeyi artmaktadır. Aldığı değerlere göre aşağıda ifade edildiği gibi değerlendirilir.

0,80 – 1,00 Yüksek Güvenilirlik

0,60 – 0,79 Güvenilir

0,40 – 0,59 Düşük Güvenilirlik

0,00 – 0,39 Güvenilir Değil

İlgili referans aralıklarına göre elde edilen Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı 0,941 değeri ile kullanılan ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu ifade etmektedir. Ölçekteki maddeler olumlu ve olumsuz sorulardan oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın istatistiksel verileri için normallik analiz yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyete, okul takımı, okul spor salonuna göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann-Whitney U Testi bakılmıştır. Sınıf değişkeni, yaş değişkeni gibi istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek için de Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

3.5. Bulgular ve Yorumlar

Araştırma kapsamındaki 937 katılımcının demografik özelliklerine ait dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler.

Demografik	Grup	n	%
Cinsiyet	Erkek	445	47,5
	Kız	492	52,5
Okul Takımında Görev Alma	Evet	145	15,5
	Hayır	792	84,5
Spor Salonunun Varlığı	Evet	448	47,8
	Hayır	489	52,2
Sınıf	5. Sınıf	236	25,2
	6. Sınıf	235	25,1
	7. Sınıf	256	27,3
	8. Sınıf	210	22,4
Spor Salonu Kullanım Süresi	1 Saat	268	28,6
	2 Saat	125	13,3
	3 Saat	4	0,4
	4 Saat	49	5,2
	Hiç Kullanmıyorum	491	52,4
Doğum Yılı	2014 Doğumlu	208	22,2
	2013 Doğumlu	226	24,1
	2012 Doğumlu	270	28,8
	2011 ve 2010 Doğumlu	233	24,9

Araştırmaya dâhil olan katılımcıların %47,5'inin erkek (n=445), %52,5'nin kız (n=492) olduğu belirlenirken, %15,5'inin okul takımında görev aldığı (n=145), %84,5' inin okul takımında görev almadığı (n=792), %47,8'i okullarında spor salonunun olduğu (n=448), %52,2'si ise okullarında spor salonunun olmadığını (n=489) bildirmişlerdir. Öğrencilerin %25,2'inin beşinci sınıf (n=236), %25,1'inin altıncı sınıf (n=235), %27,3'ünün yedinci sınıf (n=256), %22,4'ünün sekizinci sınıf (n=210) olduğu, spor salonunu kullanım süresi %28,6'sının bir saat (n=268), %13,3'ünün iki saat (n=125), %0,4'ünün üç saat (n=4), %5,2'sinin dört saat (n=49), %52,4'ünün hiç spor salonunu kullanmadığı (n=491), %22,2'sinin 2014 doğumlu olduğu (n=208), %24,1'i 2013 doğumlu olduğu (n=226), %28,8'i 2012 doğumlu olduğu (n=270), %24,9'u 2011 ve 2010 doğumlu olduğu (n=233) tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann- Whitney U Testi yapılmıştır (Tablo 2.)

Tablo 2. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumun Cinsiyet Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları Tablosu

Boyutlar	Cinsiyet	n	Mean Ranks	U	p
Bilişsel	Erkek	445	481,24	104024,500	,179
	Kız	492	457,93		
Duyuşsal	Erkek	445	497,18	96931,000	,002*
	Kız	492	443,51		
Devinimsel	Erkek	445	498,94	96144,500	,001*
	Kız	492	441,92		
Ölçek Ortalama	Erkek	445	500,08	95639,000	,001*
	Kız	492	440,89		

*p<0,05

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları cinsiyete göre alt boyutlar ele alınarak incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, cinsiyet ile bilişsel alt boyut hariç tüm alt boyut ve ölçek toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0,05). Buna göre erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeylerinin sınıf değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek için Kruskal-Wallis testi yapılmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıfa Göre Değerlendirilmesi.

Boyutlar	Sınıf	n	Mean Rank	x ²	df	p	U
Bilişsel	a) 5. Sınıf	236	468,29	9,066	3	,028*	b-d c-d
	b) 6. Sınıf	235	486,17				
	c) 7. Sınıf	256	491,44				
	d) 8. Sınıf	210	423,23				
Duyuşsal	a) 5. Sınıf	236	516,38	16,871	3	,001*	a-c a-d b-d c-d
	b) 6. Sınıf	235	477,47				
	c) 7. Sınıf	256	462,45				
	d) 8. Sınıf	210	414,27				
Devinimsel	a) 5. Sınıf	236	532,45	19,275	3	,000*	a-b a-c a-d
	b) 6. Sınıf	235	461,59				
	c) 7. Sınıf	256	442,21				
	d) 8. Sınıf	210	438,65				
Ölçek Ortalama	a) 5. Sınıf	236	519,83	20,414	3	,000*	a-c a-d b-d c-d
	b) 6. Sınıf	235	477,66				
	c) 7. Sınıf	256	466,48				
	d) 8. Sınıf	210	405,25				

*p<0,05

Tablo 3'e göre; ölçek toplam puan ve tüm alt boyutlarında öğrencilerin sınıflarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sınıflar arasındaki farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Farklılığın bilişsel alt boyutta; 6. sınıftakilerin 8. Sınıftakilere, 7. sınıftakilerin 8. sınıftakilere, Duyuşsal alt boyutta; 5. sınıftakilerin 7 ve 8.sınıftakilere, 6. sınıftakilerin 8.sınıftakilere, 7.sınıftakilerin 8.sınıftakilere, Devinimsel alt boyutta; 5. sınıftakilerin 6, 7 ve 8.sınıftakilere, Ölçek toplam puanda; 5. sınıftakilerin 7 ve 8.sınıftakilere, 6. sınıftakilerin 8.sınıftakilere, 7. sınıftakilerin 8. sınıftakilere beden eğitimi dersi tutumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Özet olarak, daha alt sınıfta (5-6) öğrenim gören öğrencilerin üst sınıftakilere göre beden eğitimi dersi tutumlarının paralel olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeylerinin doğum yılı değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek için Kruskal-Wallis testi yapılmıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının Doğum Yılına Göre Değerlendirilmesi.

Boyutlar	Doğum Yılı	n	Mean Rank	χ^2	df	p	U
Bilişsel	a) 2014	208	480,03	9,066	3	,011*	a-d
	b) 2013	226	469,36				b-d
	c) 2012	270	500,08				c-d
	d) 2011 ve 2010	233	422,80				
Duyuşsal	a) 2014	208	523,82	16,871	3	,002*	a-b
	b) 2013	226	456,76				a-c
	c) 2012	270	471,58				a-d
	d) 2011 ve 2010	233	428,94				
Devinimsel	a) 2014	208	544,79	19,275	3	,000*	a-b
	b) 2013	226	460,74				a-c
	c) 2012	270	429,62				a-d
	d) 2011 ve 2010	233	454,99				
Ölçek Ortalama	a) 2014	208	534,32	20,414	3	,000*	a-b
	b) 2013	226	460,95				a-c
	c) 2012	270	464,50				a-d
	d) 2011 ve 2010	233	423,71				

Tablo 4'e göre; ölçek toplam puan ve tüm alt boyutlarında katılımcıların doğum yıllarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Doğum yıllarına göre toplam ve alt boyutlarda farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Farklılığın bilişsel alt boyutta; 2014 doğumluların 2011 ve

2010 doğumlulara, 2013 doğumluların 2011 ve 2010 doğumlulara, 2012 doğumluların 2011 ve 2010 doğumlulara, , Duyuşsal alt boyutta; 2014 doğumluların 2013 doğumlulara, 2014 doğumluların 2012 doğumlulara, 2014 doğumluların 2011 ve 2010 doğumlulara, Devinimsel alt boyutta; 2014 doğumluların 2013 doğumlulara, 2014 doğumluların 2012 doğumlulara, 2014 doğumluların 2011 ve 2010 doğumlulara, Ölçek toplam puanda; 2014 doğumluların 2013 doğumlulara, 2014 doğumluların 2012 doğumlulara, 2014 doğumluların 2011 ve 2010 doğumlulara göre beden eğitimi dersine karşı olan tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara dayanarak yaşları daha düşük olan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumlarının daha yüksek olduğundan söz edilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının okul takımında görev alma durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann- Whitney U Testi yapılmıştır.

Tablo 5. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumun Okul Takımında Görev Alma Durumlarına Göre Değerlendirilmesi.

Boyutlar	O.T.G	N	Mean Ranks	U	p
Bilişsel	Evet	145	463,04	56555,500	,769
	Hayır	792	470,09		
Duyuşsal	Evet	145	548,38	45910,000	,000*
	Hayır	792	454,47		
Devinimsel	Evet	145	470,28	57234,000	,949
	Hayır	792	468,77		
Ölçek Ortalama	Evet	145	495,76	53540,500	,193
	Hayır	792	464,10		

*p<0,05

O.T.G: Okul Takımında
Görev Alma

Tablo 5'te okul takımında görev alan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının dağılımı görülmektedir. Bu verilere göre, okul takımında görev alan öğrencilerin Duyuşsal alt boyutta daha yüksek skora sahip olduğu ve okul takımında yer almayan öğrencilere göre aralarında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Diğer alt boyutları ve ölçek toplam puan arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Duyuşsal alt boyut ile okul takımında görev alma durumları arasında farka bakıldığında, okul takımında görev alan öğrencilerin görev almayan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine karşı olan tutum ve ilgilerinin daha yüksek olduğundan söz edilebilir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının okulda spor salonu olma durumuna göre farklılık olup olmadığı belirlemek için Mann- Whitney U Testi yapılmıştır.

Tablo 6. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumun Okulda Spor Salonu Olma Durumuna Göre Değerlendirilmesi.

Boyutlar	S.O.D	n	Mean Ranks	U	p
Bilişsel	Evet	448	492,92	98818,500	,008*
	Hayır	489	447,08		
Duyuşsal	Evet	448	470,90	108683,000	,833
	Hayır	489	467,26		
Devinimsel	Evet	448	467,52	108875,000	,870
	Hayır	489	470,35		
Ölçek Ortalama	Evet	448	470,35	105455,000	,322
	Hayır	489	460,65		

*p<0,05

S.O.D: Spor Salonu Olma Durumu

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları okullarında spor salonu olma durumuna göre incelenmiştir. İnceleme sonuçlarına göre, okulda spor salonu olma durumları ile Bilişsel alt boyutu arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Diğer alt boyutları ve ölçek toplam puan arasında istatistiksel olarak anlamlı farka bulunamamıştır. Bilişsel alt boyut ile okulda spor salonu olma durumu arasında farka bakıldığında, okulda spor salonu olan okullardaki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumları, spor salonu olmayan okullardaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, araştırmada elde edilen veriler analiz edilerek değerlendirilmiş, yorumlanmış ve ulaşılan sonuçlar bilimsel bilgiler ışığında tartışılmıştır. Araştırma kapsamında, ortaokul öğrencilerinin demografik niteliklerine göre veriler toplanmış ve bu bilgiler ışığında araştırmanın bağımsız değişkenleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda sınıf düzeyi, yaş, cinsiyet, okul takımına katılım durumu, okulda spor salonunun bulunup bulunmaması ve spor salonunun kullanım süresi gibi değişkenler ele alınmıştır. Bu faktörler dikkate alınarak, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin görüşleri ve tutumları analiz edilmiş, elde edilen sonuçlar tartışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, ilgili alanda çalışma yapacak araştırmacılar ve uygulayıcılar için çeşitli öneriler sunulmuştur.

4.1.1. Tartışma

Beden eğitimi dersine yönelik tutumlar, bireylerin fiziksel aktiviteye olan ilgisini ve katılımını etkileyen önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Beden eğitimi dersleri yapısı gereği, öğrencilerin fiziksel gelişimlerinin yanı sıra sosyal beceriler kazanmalarına ve özgüvenlerinin artmasına da katkı sağlamakta olduğu bir gerçektir (Böke vd. (2020); Aydın, T. (2021); Aydoğan vd. (2016) . Öğrencilerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumları bölgesel kültürel vb. faktörlerden olumlu ya da olumsuz şekilde etkilenebilmektedir Cengiz (2018).

Bu araştırmaya dahil olan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Elde edilen bulguların sonucunda Bilişsel, 179, Duyuşsal ,002*, Devinimsel ,001* ve Ölçek ortalama olarak da ,001* gruplar arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma bulgularına göre, erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Smoll ve Schutz'un

(1977) gerçekleştirdiği araştırma, erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine dair tutumlarının genellikle kız öğrencilere kıyasla daha olumlu olduğunu göstermiştir. Cengiz vd. (2018) tarafından yapılan farklı bir çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine tutumları daha olumlu olduğu yönünde sonuç bulunduğu görülmüştür.

Kaya ve Çelebi'nin (2020) yapmış olduğu çalışmada da benzer sonuçlar orta çıkmıştır. Erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum ve görüşleri kız öğrencilere daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bir çalışmada Üstün (2021) yine erkek öğrencilerin tutumlarının kız öğrencilere göre yüksek olduğunu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Öztürk'ün (2019) yapmış olduğu çalışmasında, erkeklerde beden eğitimi antrenmanları ve spor, derinlemesine yönelik tutumlarının stratejileri, duygusal ve psikomotor bölümleri, kızların dağılım oranları daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde, Demir'in (2021) araştırmalarında, erkeklerin öz-yeterlik algılarının, kızların genel sıralama oranlarının daha olumlu bir yapıya sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Yukarıdaki tüm çalışmalar ve benzeri çalışmalar Deliceoğlu, G. (2018), Erkol, A. (2015), Hamdemirci, İ. H. (2013) bu araştırmanın sonuçlarıyla aynı paralelde olduğunu ortaya koymaktadır.

Yılmaz (2020) ise, bu konudaki benzer bir araştırmasında cinsiyetlerin beden eğitimine ilişkin derinliklerine ilişkin tutumlar üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını da ortaya koymuştur. Bunun sebepleri arasında da öğrencilerin aynı ortamda bulunması ve eğitim almaları, fiziki şartların iyi olması, anne ve baba eğitim düzeylerinin yüksek olması gibi nedenlerle açıklamıştır.

Keskin'in (2015) ortaokul öğrencileriyle yaptığı bir başka çalışmada da, beden eğitimi dersine yönelik tutumlarda kız ve erkek öğrenciler arasında belirgin bir fark bulunmadığını ortaya koymuş kız ve erkek öğrencilerin benzer çevrelerde bulunmasının sonucu olarak ortaya çıkmış olabileceği vurgulanmıştır

Erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı ilgilerinin daha yüksek; kız öğrencilerin ise daha düşük olmasının nedenleri arasında yapılan çalışmalar incelendiğinde Hünük, D. (2006), Keskin, N. (2015), Cengiz vd., Özyalvaç (2010) ve Küçük kırmızı (2019)' un yapmış oldukları araştırmaların ışığında okulların türleri, ailelerin yaklaşımları, okullarda fiziki alt yapının yetersizliği vb nedenler etkilemiş olabilir. Bilişsel boyutta anlamlı bir fark bulunmazken, duyuşsal, devinimsel ve genel ortalama boyutlarında erkek öğrencilerin anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür.

Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar üzerine yapılan araştırmalar, öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumların cinsiyet, sınıf düzeyi, spor yapma durumu ve aile gelir düzeyi gibi çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Güllü ve Güçlü (2009) tarafından detaylandırılan “Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” yapılan bir araştırmada, beden eğitimi ve spor dersine genellikle olumlu bir yaklaşım sergilendiği görülmüştür. Bununla birlikte cinsiyet, sınıf seviyesi ve spor yapma dağılımı gibi değişkenlerin, bu tutumlar üzerinde belirgin farklılıklara yol açılmakta olduğu görülür. Özyalvaç (2009) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise, orta öğretimdeki beden eğitimi ve spor derslerine karşı tutumları ve akademik başarı motivasyonları incelenmiş; cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve spor yapma durumu gibi faktörlerin bu tutumlar üzerinde birleştiği tespit edilmiştir.

Bir diğer çalışmada ise Öztürk (2019), ortaokulların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını farklı değişkenler dağılımlarını değerlendirmiştir. Araştırmada, cinsiyet, sınıf düzeyi, baba mesleği ve anne eğitim düzeyi gibi tutumlarda anlamlı bir farklılık yaratmadığı; ancak baba eğitim düzeyi, okul dışı spor etkinliklerine katılım ve genel akademik başarı gibi değişkenlerin bu tutumlara etkili olduğu için ulaşılmıştır. Canan ve Gümüşdağ (2022) tarafından yapılan bu farklı çalışmada ise aksine kız öğrencilerin tutumlarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu yönünde sonucuna ulaşılmış olduğu görülmektedir. Bu çalışmada kız öğrencilerinin tutumlarının yüksek olmasının nedenleri arasında ebeveynlerin eğitim düzeylerinin yüksek olması, öğrencilerin bulunduğu ildeki spor düzeyin yüksek olması, okul idarelerinin beden eğitimi dersine yaklaşımı, spor kulüplerinin sayısının yüksek olması ve bunun gibi nedenler etkilemiş olabilir.

Yapılan bu araştırmamızda, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre önemli olarak anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Ölçek toplam puan ve alt boyutlar, alt sınıflardaki (örnek, 5.sınıf) beden eğitimine yönelik tutumların üst sınıflardaki dağılımları (örnek, 8.sınıf) karşılaştırması daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Özellikle sağlıklı, işitsel ve devinimsel boyutlarda bu farklılık belirginleşmiştir.

Mann Whitney U testlerine göre, 6. ve 7. sınıflarda, 8. sınıflarda, teorik olarak daha olumlu bir tutum sergilediği görülmüştür. Duyuşsal boyutlarda, 5. sınıfların 7. ve 8. sınıflarından, 6. sınıfların ise 8. sınıflarından daha yüksek bir tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Devinimsel boyutta ise, 5. sınıfların diğer tüm sınıf düzeylerinden daha olumlu bir tutum sergilediği belirlenmiştir. Araştırmamdan farklı olarak yapılan diğer araştırmalara

bakıldığında Haladyna ve Thomas (1979) 6., 7. ve 8. sınıflarda yapmış oldukları araştırmada, sınıf seviyelerinin artmasıyla birlikte öğrencilerin tutumlarının azaldığını tespit etmişlerdir. Kraucas ve King'in yapmış olduğu araştırmalarında beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumun en yüksek olduğu sınıf seviyesi 6. Sınıf olduğunu tespit etmiştir. Karaduman ve Yıkılmaz (2023) yılında Lise de yapmış oldukları çalışmalarında da 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin 11. ve 12. sınıf öğrencilerine kıyasla tutumları daha yüksek çıktığını tespit ettikleri görülmüştür. Bunun nedenleri arasında üniversite sınavlarının yaklaşması ve öğrencilerin daha çok akademik derslere yönelik çalışmaların artması olarak gösterilebilir.

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar, katılımcıların beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının doğum yılı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Ölçekten elde edilen toplam puanlar ve alt boyutlar dikkate alındığında, daha genç yaş grubunda yer alan bireylerin beden eğitimi dersine karşı daha olumlu tutum geliştirdiği belirlenmiştir. Genç bireylerin, özellikle fiziksel etkinliklere yönelik ilgi ve motivasyon düzeylerinin yüksek olması, bu olumlu tutumun oluşmasında etkili bir unsur olarak değerlendirilebilir. Buna karşın, daha ileri yaş grubundaki katılımcıların tutum puanları görece daha düşük çıkmıştır. Bu durum, yaş ilerledikçe beden eğitimi dersine yönelik tutumların değişebileceğini ve yaşa bağlı deneyimlerin bu tutumları etkileyebileceğini göstermektedir.

Bu araştırmada toplam puan ve tüm alt boyutlarında katılımcıların doğum yıllarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bilişsel boyutunda, 2014 yılında 2011 ve 2010 doğumlarına göre, 2013 yılında 2011 ve 2010 doğumlarına göre, 2012 yılında ise yine 2011 ve 2010 doğumlarına göre daha olumlu tutumlar sergilediği görülmektedir. Duyuşsal boyutta, 2014 yılında 2013, 2012, 2011 ve 2010 doğum oranlarına göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Devinimsel boyutları ise, 2014 yılında 2013, 2012, 2011 ve 2010 yılında doğum oranları oranlarının daha yüksek sergiledikleri tutumları belirlenmiştir. Benzer şekilde, 2014 doğumluların 2013, 2012, 2011 ve 2010 doğumlulara göre beden eğitimi derslerine göre daha olumlu bir tutum sergiledikleri anlaşılmıştır. Yaşları küçük olan ve sınıf seviyeleri düşük olan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilgilerinin yüksek olduğu ve zamanla yaşlarının büyümesi ve sınıf seviyelerinin artması ile beden eğitimi ve spor dersine karşı ilgilerinin azaldığı görülmekte ve bunun nedenleri arasında ilkokulda beden eğitimi derslerine sınıf öğretmenlerinin girmesi ortaokula geçtiği zaman beden ve spor öğretmenlerinin derslere girmeye başlaması ve derslerin daha eğlenceli olması etkilemiş

olabilir. Daha sonra ise yaklaşan liselere giriş sınavının etkisi, ailelerin daha sınav odaklı yaklaşımından dolayı da öğrencilerin ilgi ve tutumlarını da bu yönde etkilemiş olabilir.

Yapılan benzer çalışmalara bakıldığında Bailey ve Dismore (2004), gençlerin fiziksel hareketliliğe ilgi gösterdiği, bu aktivitelerin sosyal ilişkiler kurma ve eğlence amacı sağlama potansiyelinden kaynaklandığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Subramaniam ve Silverman (2007)'de beden eğitimi ve spor derslerinin olumlu bir deneyim sunmasının, derse karşı tutumlarını kuvvetlendirdiğini vurgulamıştır. Diğer bir yandan, Xiang, McBride ve Guan (2004) ergenlik olaylarında giderek artan akademik kaygı ve streslerinin, fiziksel aktivitelere karşı ilgilerini arttırdıklarını ifade etmiştir. Kaya ve Çelebi'nin (2020) yapmış olduğu diğer bir çalışmada da yaşları küçük olan öğrencilerin yaşları büyük olan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor derslerine karşı tutumlarının daha fazla olduğu yönünde sonuçlar ortaya çıktığı görülmüştür.

Yapılan bu araştırmada Tablo 5'in analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının okul takımında görev alma durumlarına göre farklılık gösterdiğini ortaya koyduğu görülmektedir. Duyuşsal alt boyutta anlamlı bir farkın bulunması ($p<0,05$), özellikle takım sporlarının bireylerin duygusal bağlarını arttırdığı ve bu bağlamda derslere yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu veriler, sporun bireyler üzerindeki sosyal ve duygusal etkilerine dair yapılan araştırmalardaki bulgularla paralellik göstermektedir. Smith vd. (2019) yaptığı bir çalışma, takım sporlarına katılımın bireylerin grup aidiyet duygusunu ve sosyal etkileşim becerilerini geliştirdiğini öne sürmektedir. Bu durum, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik olumlu tutumlarının temelini açıklayabilir. Aynı şekilde, Johnson ve Turner (2021), spor etkinliklerine katılımın bireylerde öz-yeterlilik ve motivasyonu artırdığını belirtmiştir. Araştırmada, okul takımında görev alan öğrencilerin duyuşsal boyuttaki yüksek skorları, eldeki bu söz konusu araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Bununla birlikte, bilişsel ve devinimsel boyutlarda anlamlı bir farkın bulunmaması, bu alanlarda takım sporlarının etkisinin sınırlı olabileceğini ya da farklı faktörlerin etkili olduğunu düşündürmektedir. Literatürde bu konuyu destekleyen çalışmalar arasında Brown (2018), sporun bilişsel gelişim üzerindeki etkisinin daha çok bireysel çalışmalara dayalı olduğunu ifade etmektedir. Bu durum, bilişsel boyuttaki farkların belirgin olmamasının bir açıklaması olabilir.

Araştırma bulgularımız, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının okulda spor salonu olma durumuna göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Özellikle bilişsel alt boyutta tespit edilen bu fark ($p<0,05$), fiziksel altyapının öğrencilerin derslere yönelik algı ve düşüncelerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu sonuç, eğitim ortamlarının öğrenme sürecindeki rolüne dair literatürdeki bulgularla uyumlu olduğu görülmektedir.

Okulda spor salonu gibi fiziksel donanımların varlığı, bireylerin eğitim sürecine katılımını ve motivasyonunu artıran önemli faktörlerden biridir. Örneğin, Wang ve Zhang'ın (2020) yaptığı bir araştırmada, spor salonu gibi altyapıların öğrencilerin fiziksel aktivitelerle olan bağını güçlendirdiğini ve bu bağlamda akademik performansa da olumlu etkiler sağladığını belirtmiştir. Aynı şekilde, Taylor vd. (2018) çalışması, öğrenme ortamlarının düzenlenmesinin öğrencilerin bilişsel farkındalıklarını artırdığını ortaya koymaktadır. Mevcut araştırmamızın bulguları, bu araştırmaların sonuçlarıyla paralellik göstermekte ve spor salonu gibi alanların öğrencilerin bilişsel gelişimine katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır.

Öte yandan, duyuşsal ve devinimsel alt boyutlarda anlamlı fark bulunmaması, spor salonlarının fiziksel veya duygusal bağlamda etkilerinin daha sınırlı olabileceğine işaret etmektedir. Bununla birlikte, literatürde bazı çalışmalar, bu tür etkilerin uzun süreli spor katılımıyla daha belirgin hale geldiğini ifade etmektedir (Brown, 2019). Bu durum, devinimsel ve duyuşsal boyutlardaki etkilerin zamanla ortaya çıkabileceğini düşündürmektedir.

4.1.2. Sonuç

Yapılan araştırmaların birçoğunda, beden eğitimi ve spor derinlemesine yönelik tutumlarının demografik ve sosyo-ekonomik tüketimin etkilendiğini göstermektedir. Beden eğitimi ve spor dersinden beklenen çıktı ve hedeflerin doğru bir şekilde MEB plan ve programlarında yer alması sağlanmalı ve sıkı bir takibi yapılacak sistem oluşturulmalıdır. Gelecek 10 yıllık dönem /dönemlerde ülkemizdeki her okulun fiziksel alt yapısını okul mevcuduyla ilişkili bir planlama yapılarak iyileştirilmesi sağlanmalıdır.

Bu doğrultuda, beden eğitimi antrenmanı ve spor programlarının doğru ve güncel şekilde planlanması ve uygulama yaygınlığında bu kitlenin istekleri göz önünde bulundurulması, beden eğitimi ve spor dersine olan olumlu davranışlarını artırabilir.

Sonuç olarak, öğrencilerin cinsiyeti beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının etkilemesi yönünde değişkenine bağlı olarak elde edilen veriler ile yapılan diğer araştırmalar arasında paralellik olduğu görülmektedir. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde gelişmesi için derslerin içeriğinin, öğretim yöntemlerinin ve öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınması önem arz etmektedir. Kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine daha aktif katılımını destekleyecek yöntemler geliştirilmelidir. Literatürde bu konuda yapılan çalışmalar, alandaki eksikliklerin giderilmesi ve daha kapsamlı modellerin oluşturulması açısından yol gösterici niteliğindedir.

Bu araştırmada, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların, öğrencilerin fiziksel çevreye ve ders dışı aktivitelere katılım durumlarına bağlı olarak farklılık gösterdiği ortaya koyulmuştur. Araştırmanın temel sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

Bilişsel Alt Boyut: Spor salonu bulunan okullardaki öğrencilerin, spor salonu olmayan okullardaki öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik bilişsel tutumlarının anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, spor salonu gibi fiziksel altyapıların öğrencilerin derslere yönelik algı ve farkındalıklarını artırdığını göstermektedir. Türkiye'deki okullarda spor salonu bulunma oranı, Avrupa ülkelerine kıyasla oldukça düşüktür. Millî Eğitim Bakanlığı'nın (2023) verilerine göre, Türkiye genelinde toplam 12.206 spor salonu bulunmakta olup, bu sayı tüm okulları kapsamadığından, spor salonuna sahip okul oranı sınırlı kalmaktadır. Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) tarafından yürütülen bir araştırmada, 4. sınıf öğrencilerinin %34'ü, 5. sınıf öğrencilerinin %40'ı ve 7. sınıf öğrencilerinin yalnızca %29'u okullarında aktif olarak kullanabildikleri bir spor salonunun bulunduğunu ifade etmiştir (TEGV, 2016). Ayrıca, devlet ve özel okullar karşılaştırıldığında özel okullarda spor salonu bulunma oranının daha yüksek olduğu görülmektedir (Kömürcü ve Özder, 2019). Bu veriler, Türkiye'de beden eğitimi ve spor derslerinin fiziksel altyapı açısından yetersizliklerle karşı karşıya olduğunu ve bu durumun dersin etkililiğini sınırlayabileceğini göstermektedir. Fiziksel donanım, öğrencilerin beden eğitimi dersini yalnızca fiziksel aktivite değil, aynı zamanda bilgi edinme ve öğrenme sürecinin bir parçası olarak görmelerine katkı sağlamaktadır.

Duyuşsal Alt Boyut: Okul takımlarında görev alan öğrencilerin, görev almayan akranlarına kıyasla beden eğitimi ve spor dersine yönelik duyuşsal tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Bu durum, takım sporlarına katılımın öğrencilerin dersle kurduğu duygusal bağı güçlendirdiğini ve derslere yönelik motivasyonlarını artırdığını göstermektedir. Takım

alışmaları, bireylerde aidiyet duygusunu geliştirerek sosyal becerilerin gelişimine katkı sağlamakta ve olumlu tutumların ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

2021-2022 eğitim-öğretim yılı verilerine göre:

- İlkokul öğrencilerinin %8,86'sı,
- Ortaokul öğrencilerinin %8,98'i,
- Lise öğrencilerinin %6,96'sı okul sporlarına katılmıştır.

Toplamda, öğrencilerin okul sporlarına katılım oranı %8,30'dur.

Okul bazında ise:

- İlkokulların %27,45'i,
- Ortaokulların %57,53'ü,
- Liselerin %73,38'i okul sporlarına katılmıştır (Çetin ve Turan, 2024)

Bu veriler, Türkiye'de okul sporlarına katılımın okul türüne göre değişiklik gösterdiğini ve genel olarak öğrenci bazında katılımın düşük olduğunu göstermektedir.

Devinimsel Alt Boyut ve Ölçek Genel Puanı: Araştırmada, spor salonu varlığı ya da okul takımında görev alma gibi değişkenlerin devinimsel alt boyut üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir. Ancak bu durum, fiziksel aktivitelerin uzun vadeli katılımıla birlikte daha belirgin etkiler yaratabileceğini düşündürmektedir. Devinimsel tutumların gelişimi, fiziksel aktivitelerin sürekliliği ve bireysel spor becerileriyle daha fazla ilişkili olabilir.

Cinsiyet ve Diğer Demografik Değişkenler: Araştırma kapsamında incelenen diğer değişkenler, özellikle erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının kız öğrencilerden daha olumlu olduğunu ortaya koymuştur. Bu fark özellikle duyuşsal ve devinimsel boyutlarda belirginleşmektedir. Cinsiyetin, öğrencilerin beden eğitimi derslerine yaklaşımında önemli bir etken olduğu sonucuna varılmıştır.

4.2. Öneriler

Sınıf Seviyelerine Göre Tutumlar: Alt sınıflardaki öğrencilerin (örneğin, 5. sınıf) beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının, üst sınıflardaki öğrencilere (örneğin, 8. sınıf) kıyasla daha olumlu olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmalarda da bizim yapmış olduğumuz

araştırma ile benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmüştür. Bu durum, yaşın ve akademik yükün artmasıyla beden eğitimi ve spor dersine olan ilgide azalma olabileceğini göstermektedir. Beden eğitimi ders saatlerinin arttırılması, merkezi sınavlarda ek puanların verilmesi, spor kulüplerine katılımların teşvik edilmesi şekilde düzenlemeler yapılabilir.

Fiziksel Altyapının İyileştirilmesi: Okullarda spor salonlarının bulunması, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını olumlu etkileyen kritik bir faktördür. Yapılan çalışmalar incelendiğinde okullardaki fiziki durumun iyi olması öğrencilerin derse karşı tutumunu olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Son yıllarda Türkiye’de spor salonu yapımına önem verilmekte olup, yeni inşa edilen okullarda bu oran giderek artmaktadır. Bu nedenle, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı tüm okullarda spor salonu gibi fiziksel altyapının sağlanması, Millî Eğitim Bakanlığının eğitim politikalarının öncelikleri arasında yer almalıdır. Aynı zaman da mevcut spor salonlarının öğrenci ihtiyaçlarına uygun olarak çağdaştırılması, derslerin daha etkili ve ilgi çekici hale gelmesini destekleyebilir.

Takım Sporlarına Katılımın Teşvik Edilmesi: Okul takımları, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmek ve beden eğitimi ve spor dersine olan ilgilerini artırmak için etkili bir araçtır. Okul takımında görev alan sporcuların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarını etkilediğini ortaya koymuşlardır. Bu organizasyonlar bölgesel bazda sayıca arttırılmaya çalışılmaktadır. Bundan dolayı da daha fazla öğrenciyi bu tür etkinliklere dahil etmek için okul düzeyinde etkin tanıtımlar, etkinlikler, belirli sportif müsabakalar yapılmalıdır. Takım sporlarının yanı sıra bireysel spor faaliyetleri de desteklenmeli, öğrencilerin kendi ilgi alanlarına göre spor yapmalarına olanak tanınmalıdır.

Eğitim Programlarının Geliştirilmesi: Millî Eğitim Bakanlığı Beden eğitimi ders programları, bilişsel, duyuşsal ve devinimsel boyutları dengeli şekilde geliştirecek içeriklerle zenginleştirilmelidir. Teorik bilgilerin spor aktiviteleriyle bütünleştirilmesi, öğrencilerin derslere daha fazla anlam yüklemesini sağlayabilir. Bunun için, özellikle bilişsel boyutta etkilerin artırılması için daha nitelikli Beden Eğitimi Öğretmeninin yetiştirilmesi amacıyla beden eğitimi öğretmeni yetiştirme programlarına Spor Bilimi, Sağlık Bilgisi, Gelişim Psikolojisi, Alternatif Spor Etkinlikleri Planlama” ve “Sosyal Etki Temelli Spor Liderliği” gibi seçmeli dersler aracılığıyla öğretmen adaylarının çok yönlü gelişimi desteklenmesi de yararlı olacaktır.

Cinsiyete Duyarlı Yaklaşımlar: Erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik daha olumlu tutumlar geliştirdiği bulgusundan hareketle, Beden eğitimi ders içeriği, kızların ilgi alanlarındaki daimî şekilde yeniden yapılandırılmalıdır. Danslar, esneklik egzersizleri, yoga, pilates gibi alternatif fiziksel aktiviteler entegre edilebilir. Kız çocuklarında spora yönelik olumlu tutum geliştirmeleri için başarılı kadın sporcuların tanıtılması, onların fiziksel aktivitelerine olan ilgisini artırabilir. Kızların beden eğitimi derslerinde rahat ve özgür hissetmeleri sağlanır. Özellikle beden imajı kaygısı yaşamak için özgürlük ve yargılamayan bir ortam sunulmalıdır. Kızların daha aktif katılım gösterileri için grup çalışmaları, takım oyunları ve akran desteğine dayalı etkinlikler artırılıyor. Ailelerin ve toplumun kız çocukları sporla ilgilenmesine yönelik olumlu tutum geliştirmesi desteklenmelidir. Okul-aile iş birliği ile kız öğrencilerinin spora katılımı teşvik edilmelidir. Öğretmenlerin derslerinde kız ve erkek dağılım oranları sunması ve kız öğrenci başlangıç cesaretlendirici bir yaklaşımı benimsemesi önemlidir. Cinsiyetin evrensel önyargılarının farkında olunmalı ve bu durumların önüne geçilmelidir.

Uzun Vadeli Araştırmalar: Devinimsel ve duyuşsal boyutlarda daha güçlü etkiler gözlenebilmesi için uzun dönemli ve deneysel araştırmalar yapılmalıdır. Spor salonu ve takım sporlarına katılımın uzun vadede öğrenciler üzerindeki etkileri daha kapsamlı şekilde incelenmelidir.

Yaş, sınıf seviyesi ve sosyoekonomik durum gibi değişkenlerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlar üzerindeki etkilerini değerlendirmek için daha geniş çaplı çalışmalar yapılabilir.

Öğretmen Eğitimi: Beden eğitimi öğretmenlerinin, sporun yalnızca fiziksel gelişimi değil, aynı zamanda bilişsel ve duyuşsal gelişimi de destekleyen çok yönlü yapısını dikkate alarak öğretim süreçlerini planlamaları gerekmektedir. Bu doğrultuda, öğretim programlarının okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerine uygun biçimde yapılandırılması önem arz etmektedir. Öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin geliştirilmesi amacıyla, Millî Eğitim Bakanlığı, yerel yönetimler ve spor federasyonları arasında iş birlikleri tesis edilerek, uygulamalı ve alan odaklı hizmet içi eğitim programları, seminerler ve kurslar düzenlenmelidir. Bu tür mesleki gelişim faaliyetlerinin sistematik ve sürdürülebilir biçimde sunulması, beden eğitimi derslerinin niteliğini artırarak öğrenci kazanımlarının çeşitliliğine olumlu katkılar sağlayacaktır. Millî Eğitim Bakanlığı, beden eğitimi öğretmenleri ile okul yöneticilerinin pedagojik ve yönetsel yaklaşımlarını çağın gereksinimlerine uygun biçimde sürekli olarak güncellemelerini desteklemeli; bu süreci

motive edici ve sürdürülebilir politikalarla güçlendirmelidir. Özellikle öğrenci merkezli spor etkinliklerinin planlanması, okul-aile-toplum iş birliğine dayalı organizasyonlar gibi alanlara yönelik modüller geliştirilmelidir. Yerelde fark yaratan spor etkinliklerini hayata geçiren öğretmenler için tanıma, ödüllendirme ve mesleki görünürlük sağlayan teşvik sistemleri oluşturulmalıdır. Bu tür örnekler, diğer öğretmenler için de iyi uygulama modelleri olarak kullanılmalıdır. Ayrıca, başarılı saha uygulamaları dijital platformlara taşınarak, bu alanda deneyimli öğretmenlerin yeni öğretmenlerle bilgi paylaşımında bulunabileceği rehberlik sistemleri kurulmalıdır.

Sosyal ve Toplumsal Destek: Türkiye'deki devlet okullarında okul sporlarının daha sistematik ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulabilmesi için, okul yönetimleri ile belediyeler, yerel spor kulüpleri ve sivil toplum kuruluşları arasında güçlü iş birliklerinin kurulması gerekmektedir. Spor etkinliklerinin yalnızca okul içi faaliyetler olarak değil, aynı zamanda toplumsal bir katılım alanı olarak da desteklenmesi önemlidir. Bu kapsamda, spor kültürünün okullarda yaygınlaştırılması amacıyla ailelerin ve toplumun diğer paydaşlarının sürece aktif olarak dahil edilmesi teşvik edilmelidir. Velilerin spor faaliyetlerine katılımı ve desteği, öğrencilerin motivasyonunu artırmada önemli bir rol oynayabilir. Okul spor etkinliklerinin toplumla bütünleşmesi amacıyla, veli katılımına açık etkinlik modelleri geliştirilmelidir. Bu sayede öğrencilerin sosyal desteği artacak, okul-aile ilişkileri güçlenecektir. Ayrıca, sponsorluklar ve yerel kaynakların etkin kullanımıyla spor alanlarının ve tesislerin geliştirilmesi, okul sporlarının niteliğini artıracak stratejik bir adım olacaktır.

Bu sonuçlar ve öneriler, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumların geliştirilmesi ve eğitim ortamlarının iyileştirilmesi konusunda önemli bir yol haritası sunmaktadır. Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuç ve önerilerin, eğitim politikaları ve uygulamalarının geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abbasoğlu, E. (2011). *Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve benlik saygılarının incelenmesi*. (Tez No. 298669) [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Açak, M. (2006). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin El Kitabı*. İstanbul: 1. Baskı, Morpa Kültür Yayınları Ltd. Şti.
- Açak, M. (2006). Beden eğitimi ve sporun eğitsel değeri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 88-93.
- Açak, M., Ilgın, A. ve Erhan, S. (1997). *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*. Malatya: 2. Baskı, Dünya Ambalaj San. Tic. A. Ş. Matbaa Tesisleri.
- Afacan, E. (2020). *Beden Eğitimi ve Sporun Sosyolojik Boyutu*. Ankara: 1. Baskı, Akademisyen Kitabevi A.Ş.
- Akandere, M., Özyalvaç, N. T. ve Duman, S. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu lisesi örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 1-13.
- Akbay, H. A. (2024). Sosyal Eğitimin Teorik Temelleri ve Uygulamaları: Bireylerin ve Toplamların Gelişiminde Kritik Bir Araç. *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 87-104.
- Akgün, İ. (2022). *Türk eğitim sisteminde uygulanan spor politikalarının yapısal ve kurumsal olarak incelenmesi*. (Tez No. 755447) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akkoyunlu B, Kurbanoglu S. (2004). Öğretmenlerin bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik inancı üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 11-20.
- Akpınar M. (2006). *Öğrencilerin fizik dersine yönelik tutumlarının fizik dersi akademik başarısına etkisi*. (Tez No. 215360) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Alemdağ, S., Öncü, E., ve Sakallıoğlu, F. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Alpaslan, S. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin sergilediği öğretim davranışlarına ilişkin algıları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumları*. (Tez No. 215678) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alpkaya, U. ve Çoknaz, H. (2018). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının, Obez Akran Tutumlarının Karşılaştırılması ve Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 11, 57, 374-379.
- Aracı, H. (2004). Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi. Nobel Yayın Dağıtım.
- Aracı, H. (2006). Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi. Nobel Yayın Dağıtım.
- Avcı, O. (2019). *Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinde öğretme motivasyonu ve öğretmen öz yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 609494) [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, T. (2021). *Erzurum Tekman ilçesindeki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları*. (Tez No. 774023) [Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydoğan, H. Bardakçı, S. Arslan, E. Civelek ve H. İşyar, Z. (2016). İlkokul 4. sınıf ve ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterliklerinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 101-119.
- Balyan, M., Balyan, Y. ve Kiremitçi, K., Y. (2012). Farklı sportif etkinliklerin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz yeterlik düzeylerine etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 196-201.

- Başer, S. A. (2009). *Öğretmen niteliklerinin beden eğitimi dersi alan öğrencilerin bu derse karşı olan tutumlarına etkisi*. (Tez No. 319942) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Başoğlu, B. (1995). *Ankara ili devlet liselerinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki sorunları üzerine bir araştırma*. (Tez No. 48482) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bozyiğit, E. (2014). *Öğr. Gör. Dr. Elif Bozyiğit Ders Notları*.
- Böke, H., Güllü, M. ve Kış, A. (2020). Lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi: meta analiz. *Journal of History School*, (XLV), 1159-1173.
- Burgucu, O. (2023). *İlköğretim 1. kademedeki beden eğitimi ve oyun dersi müfredat ve kazanımlarının beden eğitimi ve spor açısından incelenmesi*. (Tez No. 819797) [Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Canan, B. ve Gümüldağ, H. (2022). An investigation of high school students' attitudes towards physical education and sports lesson (The case of Yozgat province). *International Online Journal of Education and Teaching*, 9(4), 1752-1762.
- Cengiz, Ö. (2018). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 1(2), 142.
- Cengiz, Ö., Kılıç, M. A. ve Soylu, Y. (2018). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 1(2), 141-149.
- Cimilli, V. (2017). Spor lisesi öğrencilerinde bedensel/kinestetik zekâ ile beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: İstanbul ili örneği. (Tez No. 458741) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve Davranışları*. 6. Basım, Remzi Kitabevi
- Cüceloğlu, D. (2016). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*. 25. Baskı, Remzi Kitabevi.

- Çakar, D. B. (2019). *Sporda Duygusal Pazarlama (Nörospor 1)*. Ankara: 1. Baskı, Gazi Kitabevi.
- Çelik, Z., Pulur, A. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (Özel), 115-121.
- Çetin, H. ve Turan, M. (2023). Okul sporlarında okul yöneticisi görüşleri (S. Özbay, Ed.). 1. Baskı Duvar Yayınları.
- Çiçek, İ. (2021). *Okul öncesi dönem hareket etkinliklerinin öğrenci fiziksel aktivite düzeyine, fiziksel aktivite türüne, ders içeriğine ve ders içi öğretmen davranışına göre incelenmesi*. (Tez No. 661787) [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Dayı, M. (2022). *Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının ölçülmesi/Balıkesir ili örneği*. (Tez No. 737158) [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Deliceoğlu, G. (2018). Orta Öğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 30-31.
- Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve sporailişkin tutum ölçeği, *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. Of Sport Sciences* 2000. 12(2), 9-20.
- Dereceli, Ç. (2022). Spor lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 1109-1121.
- Dinç, Z. F. (2019). *Spor Bilimleri Araştırmaları 1*. 1. Baskı, Akademisyen Kitabevi.
- Doğan, İ. (2001) *Sosyoloji*. 1. Basım, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Duman, S., Karagün, E. ve Selvi, S. (2020). Anadolu ve spor lisesi öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 89-103.
- Eken, D. (2008). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersi hakkındaki düşünceleri ve beklentileri (Konya örneği)*. (Tez No. 224758) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Engh-Lodl, K. (2002). Development a game plan for good sportsmanship. *New Direction for Youth Development*, 108(9), 127-134.
- Erdoğan, N. G. (2019). *Kış sporları ile ilgilenen sporcuların sporda imgeleme ile sportif güven arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 544546) [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Eren, Y.O. (2022). *Eğitim birliği çerçevesinde türk eğitim sisteminin temel amaç ve ilkelerinin uygulanma durumu*. (Tez No. 773289) [Yüksek lisans tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erim, V., Doğan, İ., ve Ceyhan, S. (2019). Karabük İlindeki Yatılı Okulda Öğrenim Gören Lise Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi ve Spora İlişkin Tutumları. *Electronic Turkish Studies*, 14(6), 31-32.
- Erkol, A. (2015). *Bilecik ilinde bulunan 7-12. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve davranışlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Tez No. 406892) [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erkul, H. (2000). Demokrasi ve insan hakları eğitimi. *Demokrasi ve insan hakları eğitimi projesi kaynakları, Demokrasi Dosyası*, 385-407.
- Eroğlu, B. (2018). *Öğretmenlik Uygulamasının Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Mesleki Yeterlikleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları Üzerine Etkileri*. 1. Baskı, Gece Akademi.
- Feldman, R. S., (1996). *Understanding Psychology*. New York: McGraw-Hill
- Fişek, K. (1998). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından spor yönetimi*. 2. Baskı, Bağırhan Yayınevi
- Gökdağ, M. (2018). *Okul yöneticilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin araştırılması (Bartın örneği)*. (Tez No. 503245) [Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Göksel, A., Caz, Ç. (2016). Anadolu lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-10.

- Güllü, M. ve Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 2, 139-140.
- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Öztaş Yonar, Y. ve Kaplan, B. (2016). Ortaokul öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Hamdemirci, İ. H. (2023). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi Kilis ili örneği*. (Tez No. 835325) [Yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Harmandar, İ.H. (2004) *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Nobel Yayınları.
- Hu, H., Duan, J., Wang, G. ve Arao, T. (2014). Reliability and validity of a Chinese version of the students' attitudes toward physical education scale and its related factors. *Advances in Physical Education*, 4(4), 181-189.
- Hünük, D. (2006). *Ankara ili Merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması*. (Tez No. 192592) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- İlkim, M. ve Akçınar, F. (2019). *Sporda Yeni Akademik Çalışmalar*. 1. Baskı, Akademisyen Kitabevi.
- İlkim, M. ve Akçınar, B. (2019). Beden eğitimi derslerinde öğrenci tutumlarının önemi. *Eğitim Psikolojisi Dergisi*, 14(1), 75-82.
- İnal, A.N. (2003). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*: 1. Baskı. Nobel Yayınları.
- İnal, S. (2003). Beden eğitimi derslerinin önemi ve etkisi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 20-29.
- İnceoğlu, M. (2000). *Tutum-Algı İletişim*. 3. Baskı, İmaj Yayıncılık.
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum Algı İletişim*. 1. Baskı, Elips Kitap Yayıncılık.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum Algı İletişim*. 6. Baskı, Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum Algı İletişim*. 6. Baskı, Siyasal Kitabevi Yayıncılık.

- İslam, A. (2019). Yükseköğretim öğrencilerinde beden eğitimi dersine yönelik tutum algılarının incelenmesi (Ordu üniversitesi örneği). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 10(63), 487-497.
- Jean, W., Hamish, T., John, L. (ed). (2016). *Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler* (ss. 86) (B. Gürpınar, Çev.). 1. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Jianzhong, X. (2004). Impacts of sports and health course standards on the psychological health of students. *PE Teachers*, 3, 61-63.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş. Evrim Yayınları.
- Karadağ, C. K. (2023). *Bireysel ve takım sporcularında bilişsel esneklik, sportif öz güven ve spora özgü başarı motivasyonunun incelenmesi*. (Tez No. 822302) [Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. sınıf ve lise 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması (Kırıkkale Örneği)*. (Tez No. 331469) [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2004). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 5. Baskı, Nobel Yayınları.
- Karakılıç, M. (2009). *Beden Eğitimi Dersi İçin Hazırlanan Tutum Ölçeğinin Psikometrik Kuramlar Açısından İncelenmesi*. (Tez No. 324831) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kasap, H. (2018). *Eğitimde ve Spor Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme*. 1. Baskı, Nobel Yayınları.
- Kaya, A. (2020). *İlköğretim kurumları ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi*. (Tez No. 612392) [Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, A. ve Çelebi, M. (2020). Investigation of secondary school students 'attitudes towards physical education and sports course. *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(3), 167-178.
- Kayapınar, F. Ç. ve Zilan, M. M. (2024). Beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeği (besdtö): geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Izmir Democracy University Health Sciences Journal*, 7(1), 60-65.

- Keskin, N. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri*. (Tez No. 407716) [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Keskin, N., Öncü, E., ve Küçük, K. S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107.
- Keskin, Ö. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Sakarya ili örneği)*. (Tez No. 396098) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kömürcü, A. ve Özder, H. (2019). Devlet ve özel okullardaki spor salonu olanaklarının karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1), 45-56.
- Kuru, E. (2000). *Beden Eğitimi ve Sporda Program Geliştirme*. 4. Baskı, Akşam Sanat Okulu Matbaası.
- Küçükahmet, L. (2006) *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. 19 Basım, Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükkırmızı, Y. (2019). *Beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitimde işlenen beden eğitimi ve spor derslerine bakış açılarının incelenmesi: bir karma yöntem araştırması*. (Tez No. 695780) [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- M.E.B. (2013). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı* (Ortaokul 5-8. Sınıflar), Ankara.
- M.E.B. (2023). *Milli Eğitim İstatistikleri: Örgün Eğitim 2022-2023*. MEB Yayınları.
- Mosston, M. ve Ashworth, S. (2004). *Beden (Spor) Eğitimi Öğretimi*. (çev.: Eda Tüzemen). *Bağırzan Yayınevi*.
- Özel, Y. İ. ve Dalkılıç, M. (2022). Kırsal bölgede eğitim gören ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 127-138.
- Özyalvaç, N. (2010). *Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinde öğretme motivasyonu ve öğretmen öz yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Konya anadolu lisesi örneği)*. (Tez No. 260550) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Polat, S., Savucu, Y. ve Eskiyecek, C. G. (2021). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (Elâzığ Örneği). *Turkish Studies-Educational Sciences*, 16(5), 47-49.
- Salman, M. N. (2020). *Prof. Dr. Melih Nuri Salman Yüksek Lisans Ders Notları*.
- Sandıkçı, M. (2011). *Beden eğitimi öğretmen adayları ile diğer öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterlik algıları*. (Tez No. 298670) [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sertkahya, M. ve Üren, H. (2021). İlköğretim 2. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Kemalpaşa ilçesi örneği. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 166-183.
- Sivrikaya, Ö. ve Kılçık, M. (2018). Farklı illerdeki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının ölçülmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 162-173.
- Subaşı, G. (2016). Beden eğitimi dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması: geçerlik ve güvenirlik analizi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 41(186), 169-182.
- Subaşı, G. (2016). Fiziksel aktivite ve öğrenci başarısı üzerine bir çalışma. *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(3), 14-20.
- Sunay, H. (ed.). (2017). *Spor Bilimlerine Giriş*(ss.14-21). 1. Baskı, Gazi Kitabevi.
- Sunay, Y. ve Sunay, H. (1996). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentileri ve beklentilerin gerçekleşme düzeyi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(4), 35-53.
- Sungar, E. (2000). *İlköğretim okullarında beden eğitimi dersi verimliliğinde okul yöneticilerinin ve okul yöneticileri üzerine bir araştırma (Eskişehir il örneği)*, (Tez No. 99280) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, H.M. (2006). *Beden Eğitimi ve Spor Sözlüğü*. 1. Baskı, Morpa Kültür Yayınları Ltd. Şti.

- Şerif, M. ve Şerif, C.W. (1996). Sosyal psikolojiye giriş II, (Çev: M. Atakay, A. Yavuz), Sosyal Yayınlar.
- Şimşek, M. Ş. , Çelik, A. , Akgemci, T. (2015). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. 9. Baskı, Eğitim Yayınevi.
- Şimşek, Ş., Akgemci, T., ve Çelik A. (2008). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. 6. Baskı, Gazi Kitabevi..
- Şişko, M. ve Demirhan, G. (2002). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 205,206.
- Taşgın, Ö., Tekin, M. (2009). Çeşitli değişkenlere göre ilköğretim ve orta öğretimde görmekte olan kişilerin beden eğitimi ve spor konularına ilişkin tutum ve çalışmalar yapılıyor. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2) 457-466.
- Taşkıran, Y. (ed.). (2007). *Spor Bilimlerine Giriş* (ss. 46-93). 1. Baskı, Akademi Basın ve Yayıncılık.
- Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O. ve Kılıcıgil, E. (2006), İlköğretim okullarında beden eğitimi ders hedeflerinin gerçekleşme düzeyi, *Spor Metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 139-140.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. 6. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım.
- Türegün, E. (2019). Düzce üniversitesi öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Journal Of Social And Humanities Sciences Research (Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Dergisi)*, 6, 42.2701
- Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı [TEGV]. (2016). *Çocukların Gözünden Okulda Yaşam Araştırma Raporu*.
https://tegv.org/uploads/files/kurumsal_yonetim/arastirmalar/cocuklarin_gozunden_okulda_yasam_arastirma_raporu.pdf

- Uluişik, V., Beyleroğlu, M., Suna, G., ve Yalçın, S. (2015). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 45-53.
- Ünlü, H. ve Aydos, L. (2007). Öğretmen görüşlerine göre; beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin ve öğrencilerin tercih ettikleri öğretim yöntemleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 71-81.
- Üstün, A, “Bilgi Kurumlarının eğitimde Yeniden Yapılanmadaki İşlevi”, http://www.archimac.org/JAS/JAS2001/JAS03_02.spml, 12.10.2005.
- Wolf-Gazo, E. (1996). John Dewey in Turkey: An Educational Mission. *Journal of American Studies of Turkey*, (3), 15-42.
- Wuest AD, Bucher CA (1999): Foundations of Physical Education and Sport. Boston: McGraw- Hill.
- Yalçın, H. F. (1995). *Beden Eğitimi Öğretmeni el kitabı*. 2. Baskı, Gürler Ofset.
- Yamaner, F. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Temel İlkeler*. 1. Baskı, Ekin Kitabevi.
- Yetim, A. (2014). *Sosyoloji ve Spor*, Berikan Yayınevi.
- Yetiş, Ü., Aytaç, K. Y. ve Çalğan, G. (2022). Ortaöğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 906-917.
- Yıldız, E. ve Yaprak, P. (2018). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları: Ankara’da balâ ilçesi örneği. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 275-287.
- Yıldız, Ö. ve Güven, Ö. (2021). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları problemler. *Scientific Educational Studies*, 5(1), 27-46.
- Yılmaz, E. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin sportmenlik davranışlarının incelenmesi (Düzce İli Örneği)*. 1. Baskı, Gazi Kitabevi.
- Yılmaz, V. (2019). Eğitimde beden eğitimi ve sporun yeri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(4), 569-576.

Zengin, S. (2013). *Çocuk ve gençlik merkezlerinde hizmet alan 12-18 yaş arası erkek çocukların beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri ile benlik saygılarının incelenmesi* (Tez No. 336036) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

EKLER

Ek 1. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Bu ölçek Ortaokul 5, 6, 7 ve 8'inci sınıf öğrencilerinin **Beden Eğitimi** dersine yönelik tutumlarını belirlemek için hazırlanmıştır. Maddeleri cevaplayanın kimliği değil verilen cevaplar önemlidir. Lütfen ölçek üzerine adınızı ve soyadınızı yazmayınız. Her bir ifade için o maddenin karşısında bulunan kutulara (X) işareti koyarak **Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum veya Hiç Katılmıyorum** seçeneklerinden birisini işaretleyiniz. Her ifade için sadece bir işaretleme yapınız.

A. Sınıfı :

B. Cinsiyeti : Erkek () Kız ()

C. Doğum Tarihi : Gün/.....Ay/.....Yıl

D. Okul Takımda Yer Alıyor Musun? Evet () Hayır ()

E. Okulunda Spor Salonu Var Mı? Evet () Hayır ()

F. Spor Salonunu Haftada Kaç Saat Kullanıyorsun

() Hiç Kullanmıyorum

() Kullanıyorum. Kaç Saat kullanıyorsun Saat

Ek 1 (Devam). Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Beden Eğitimi dersinden hoşlanırım.					
2. Beden Eğitimi derslerinde keyifsiz olurum.					
3. Beden Eğitimi dersinde canım sıkılır.					
4. Beden Eğitimi dersinde zilin çalmasını dört gözle beklerim					
5. Beden Eğitimi dersi sevdiğim dersler arasındadır.					
6. Beden Eğitimi dersinde kendimi rahat hissederim					
7. Beden Eğitimi dersine girmek istemem.					
8. Beden Eğitimi dersindeki hareketleri isteyerek yapmam					
9. Beden Eğitimi sıkıcı bir derstir.					
10. Boş zamanlarımda arkadaşlarımla Beden Eğitimi dersinde öğrendiğimiz oyunları oynamaktan hoşlanırım.					
11. Beden Eğitimi ders saatlerinin arttırılmasını isterim.					
12. Beden Eğitimi dersi ilgimi çekmez					
13. Beden Eğitimi dersinde elimden gelenin en iyisini yapmaya gayret ederim.					
14. Okul da Beden Eğitimi dersinin başlamasını dört gözle beklerim.					
15. Beden Eğitimi dersindeki fiziksel aktiviteleri yapmaktan hoşlanırım.					
16. Beden Eğitimi dersindeki hareketleri yapmak içimden gelmez.					
17. Beden Eğitimi dersi müfredattan (Ders programından) çıkarılmalıdır.					
18. Beden Eğitimi dersinin çok faydalı olduğunu düşünürüm.					
19. Beden Eğitimi dersinden nefret ederim.					
20. Beden Eğitimi dersi insanı dinlendirir.					
21. Beden Eğitimi dersine katılmak vakit kaybıdır.					
22. Beden Eğitimi dersinin olduğu gün okula gitmek için heyecan duyarım.					
23. Beden Eğitimi dersi gereksiz bir derstir.					
24. Beden Eğitimi dersine katılmanın kendini dinç hissetmek için iyi bir yol olduğunu düşünürüm.					
25. Beden Eğitimi dersi olduğu gün okula gitmek istemem.					
26. Sağlıklı bir insan olabilmek için Beden Eğitimi derslerine katılmak gerekir.					
27. Beden Eğitimi dersinden bir önceki dersin hemen bitmesini isterim.					
28. Beden Eğitimi dersinin olduğu gün neşeli olurum.					
29. Beden Eğitimi dersinin önemli olduğunu düşünürüm					
30. Beden Eğitimi dersi yerine başka şeyler yapmak isterim.					

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU		
Öğrencinin Adı Soyadı: Nihat GEDEK		EVET
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
Atıf Yöntemi APA 7 ☐ CMS ☐ İSNAD ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşlukları ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Danışman: Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN

İmza: